NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 173 | Łódź, Poniedziałek, 27 lipca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, מאנטאג פ' ואתחנן ח' אב תרצ"ו | 14-טער יאהרגאנג

שפאנישע רעגירונג ליקווידירט
דעם אויפשטאנד פון די פאשיסטען

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

אין די גוואדאראמער-בערג, 80 קילאמעטער אויף צפון פון מאדריד קומען פאר פערביסענע קאמפען.

די אויפשטענדיגע אפטיילונגען האבען זיך נעכטען צוריקגעצויגען און ווערען ווייטער געשטויסען דורכן רעגירונגס-מיליטער, ביז סעגאוויא און בורגאס.

אין אנאלוזיען קעמפען די פויערים פערביסען מיט די אויפשטענדיגע.

בארצעלאנא, 26 (ספ. טעל.)

גאנץ קאטאלאניען איז אין די הענד פון רעגירונגס-מיליטער, די צאהל טויטע ווערען בערעכענט אויף 500, פערוואונדעטע 1000.

אלע ריטפער האבען געגרינדעט זייער מיליץ, כדי זיך צו שיצען פאר די פאשיסטען.

בארצעלאנא, 26 (ספ. טעל.)

אלע ארבייטער - ארגאניזאציעס זענען בעוואפענט פון קאפ ביז פיס און האלטען די שטאט אין דער האנד.

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

די שפאנישע רעגירונג האט מיטגעטיילט דורך ראדיא, אז די אויפשטענדיגע אין ווילאראבלעדא האבען זיך אונטערגעגעבען. דאס נעמען די דאזיגע שטאט האט געגעבען דעם רעגירונגס-מיליטער די באהן-ליניע מאדריד — מורציא.

ס'פעשטעטיגט זיך די ידיעה, אז חאם רעגירונגס-מיליטער האט פארנומען אלבאצעטע.

בארצעלאנא, 26 (ספ. טעל.)

דער שעף פון לופט-וועזען קאטאלאניע פאנדונא מעלדעט, אז זיין עסקאדרע האט באמבארדירט סאראגאסע, קאמפע איז פארנומען געווארען און דאס רעגירונגס-מיליטער געהט ווייטער אין דער ריכטונג קיין סאראגאסא.

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

דא איז בעשאסען געווארען דער פיהרער פון דער פאלקס - מיליץ. ס'איז אויך בעשאסען געווארען א באטאליאן פון פרויען.

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

אין די לעצטע טעג האט די רעגירונגס-מאכט ענטדעקט און קאנפיסקירט אין דער הויפט-שטאט 4 אומלעגאלע ראדיא-סטאציעס.

שפאנישע דיפלאמאטען דעמיסיאנירען
ווייל זיי זענען נישט מסכים מיט דער רעגירונג

רוים, 26 (ספ. טעל.)

סטעפאני-אגענטור מעלדעט, אז דער מיליטערישער און ים-אטאשע ביי דער שפאנישער אמבאסאדע אין רוים האבען מיטגעטיילט דעם גענ. פראנקא, אז זיי פאראייניגען זיך צו דער אונטערגענומענער אקציע און זענען ענטשלאסען צו דינען דער „נאציאנאלער רעגירונג".

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

די פראנצויזישע זיכערהייטס-מאכט האט פעסטגעשטעלט, אז זשיל ראבלעס, שפאנישער פאשיסטישער אנפיהרער האט זיך נעכטען אין בולאן אויפגעזעצט אויף א שיף און איז אפגעפאהרען קיין דרום-אמעריקא.

ליסאבאן, 26 (ספ. טעל.)

דער שפאנישער קאנסול וואלענקאמינא האט זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע, נישט וויעלנדיג מסכים מיט עטליכע פעראורדנונגען פון דער מאדרידער רעגירונג.

ליסאבאן, 26 (ספ. טעל.)

די אויפשטענדיגע פערשפרייטען א קלאנג, אז מארטינעז באהא האט אפגעהאלטען א טעלעפאנישן געשפרעך מיט גענעראל מאלא. באריא האט אין נאמען פון פרעזידענט אזאנא געזאלט פארלייגען דעם גענעראל די טעקע פון קריגס-מיניסטער אין א צענטער-רעכטען קאבינעט, וועלכען אזאנא וויל שאפען. גענ. מאלא האט געזאלט אפזאגען און ערקלערען, אז ס'איז שוין ערקלערט געווארען א מיליטער-דיקטאטור און דער קאמף וועט געפיהרט ווערן ביז צום זיג פון די אויפשטענדיגע.

טאג - טעגליך

דאנציג שאפט אנ'ארמיי

ס'איז געווען פאראויסצוזעהען, אז די בעליידיגונגען און אינגאראנץ בנוגע דעם פארשטעהער פון דער פעלקער-ליגע אין דאנציג און דאן דער ארויסטריט פון גרייזער אויף דער פעלקער-ליגע - פערזאמלונג, זענען נישט געווען קיין אפגעריסענע עפיזאדען. מ'האט זיך געקענט משער זיין, אז דאס איז אנ'אנהויב פון א פלאנמעסיגער אקציע ארויסצובעקומען דאנציג פון אונטער די פליגלען פון דער פעלקער-ליגע, כדי צו האבען פרייע הענד אין דער ווייטערדיגער טעטיגקייט.

מ'האט אויך נישט געדארפט זיין קיין נביא, כדי צו וויסען, אז מיט דער דאזיגער געפלאנטער אקציע פיהרט נישט דער דאנציגער סענאט, נאר דער קאנצלער-פאלאץ אין בערלין.

און טאקע באלד נאך דער רעדע פון גרייזער אין גענף זענען געקומען די אנטי - קאנסטיטוציאנעלע פעראורדענונגען פון דאנציגער סענאט געגען דער אפאזיציע. און נאך איידער דער הויך-קאמיסאר לעסטער האט בעוויזען אוועקצושיקען זיין ראפארט וועגען די דאזיגע פעראורדענונגען אין פעלקער-ליגע הערט מען שוין וועגען א נייעם אטענטאט פון דאנציג בנוגע איהר קאנסטיטוציע און פערפליכטונגען בנוגע דער פעלקער-ליגע. דאנציג איז נעמליך צוגעטרעטען צו שאפען אנ'אייגענע ארמעע מיט דער פערשטענדיגונג און צוזאמענארבייט פון דייטשע מיליטערישע פאקטארען. די ארמעע ווערט צוגעטרייט אויף דעם אופן, אז זי זאל אין פאל פון א נויטווענדיגקייט קענען צוזאמענארבייטען מיט דער דייטשער ארמעע פון מזרח-פרייסען.

דער ארגאניזאציע - שטאב בעשטעהט פון דייטשע אפיצירען און אונטעראפיצירען, וועלכע זענען געקומען פון מזרח-פרייסען און די אקציע ווערט געפיהרט געשיקט און געהיים, הגם דער דאנציגער סענאט און די דייטשע רעגירונג רעכענט זיך דערמיט, אז מ'וועט זיך וועגען דעם באלד הערוויסען אין דער וועלט, האט זיך דאך דערמיט גערעכענט די אויסגעארבייטע אקציע באלד אין אנהויב און דער פארשפיל דערצו איז געווען גרייזערס ארויסטריט אין גענף.

די דאזיגע אקציע פון שאפען אנ'ארמעע אין דאנציג, שטעהט אין ענגען צוזאמענהאנג מיט די לעצטע פאליטישע שריט פון דאנציג, וועלכע שטרעבען אפצוווארפען דורך געשעהענע פאקטען, די קלאוזולען פון ווערסאלער טראקטאט און דאן צו ערקלערען פולשטענדיגע אומאפהענגיגקייט פון דאנציג, כדי אין אנ'ענטשפרעכענדען מאמענט זיך צו פעראייניגען מיט דייטשלאנד.

וואס וועט טון די פעלקער-ליגע, וואהרשיינליך שאפען נאך א קאמיטעט פון 3 אדער 5, וועלכער וועט אזוי לאנג עקזיסטירען, ביז דייטשלאנד וועט שטעלען די וועלט פאר א נייעם געשעהענעם פאקט.

י.

בעשאסען דעם פוילישען קאנסולאט
אין מאדריד

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

עהערנעכטען ביינאכט איז צו דער פוילישער געזאנדשאפט געפאהרען אין זיין אויטא דער האנדעלס-אטאשע בודזשינאווסקי. אין מאמענט ווען דער אויטא איז אריינגעפאהרען אויפ'ן הויף פון דער געזאנדשאפט, האט זיך בעוויזען א שטורם-אפטיילונג פון דער מיליץ אונטער דער אנפיהרונג פון א פליה-קאפיטאן.

די דאזיגע אפטיילונג האט אנגעגריפען דעם אויטא. די אנפאלער האבען אפגעגעבען אין אלגעמיין 30 שאסען.

ס'איז א נס, וואס דער האנדעלס-אטאשע, זיין פרוי און א וואזשני פון דער געזאנדשאפט האבען אויסגעמיטען דעם טויט. אין דער געזאנדשאפט האבען זיך בעהאלטען א רייה פערזאנען פון דער פוילישער קאלאניע.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם דאזיגען אנפאל האט דער שארזש-דע-אפער ה' קאזשעבראדזקי, וועלכער פערטרעט דעם געזאנדטען שומלאקאווסקי, וואס ווײלט אויף אורלויב אין פ"ע, אפגעגעבען א פראטעסט אין שפאנישען אויסערן-מיניסטעריום.

צוליב דעם דאזיגען פראטעסט איז פאר דער פוילישער געזאנדשאפט אוועקגעשטעלט געווארען א שטארקע וואך. די גאנצע געגענד, אין וועלכער עס געפינט זיך די געזאנדשאפט ווערט איצט געהיטען דורך בעוואפענטע מיטגלידער פון דער גענעראלער ארבייטס-פעדעראציע.

ווארשא, 26 (טעלעפאניש)

דער וויצע-מיניסטער שעמבעק האט נעכטען אויפגענומען דעם שפאנישען געזאנדטען אין ווארשא, כדי אפצוגעבען א פראטעסט אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנפאל, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אויף דער פוילישער געזאנדשאפט אין מאדריד און אויפמערקזאם צו מאכען אויף דער נויטיגקייט צו פערזיכערן דאס לעבען און פערמעגען פון די פוילישע בירגער אין שפאניען.

40-שעה'דיגער ארבייטס-וואך
און העכערען דעם לוין מיט 15 פראצענט אין שפאניען

בארצעלאנא, 26 (ספ. טעל.)

אין רעגירונגס-ארגאן איז ערשינען א דעקרעט אז ס'ווערט איינגעפיהרט א 40-שעה'דיגע ארבייטס-וואך און די לוינען הינטער 6000 פעזעט יעהרליך ווערען געהעכערט מיט 15 פראצענט.

דעמיסיע פון כינעזישען אמבאסאדאר אין מאסקווע

שאנכיי, 26 (ספ. טעל.)

דער כינעזישער אמבאסאדאר אין מאסקווע יען האט זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע. זיין נאכפאלגער זאל זיין דער אמבאסאדאר אין פאריז, וועלינגטאן קאא.

נאך קורצע שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ"ע מרים נירענבערג
אשת ר' משה נ"י

(געבוירענע דאווידאוויטש)

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, 2 אזייגער בייטאג פון טרויער-הויז, זאוואדזקא 50, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

אונזער ווארט

א פרעמיע פאר טעראר

ס'פעהלט נישט יודען קיין צרות כמעט אין דער גאנצער וועלט. אומעטום צרות, פערפאלגונגען און אומגליק. אונזערע שונאים זאגען, אז מיר זענען צו שטארק עמפינדליך אויפן פונקט פון אנטיסעמיטיזם און פערפאלגונגען און שרייען אפילו דעמאלס, ווען קיינער זעהט נישט קיין שפור פון אנטיסעמיטיזם.

מיר דארפען נישט ערשט אויפקלערען, ווי פאלש די דאזיגע מיינונג איז. וואלטען דאס דיזעלבע חכמים געפיהלט אויף זייערע אייגענע פלייצעס, וואלטען זיי נאך מעהר עמפינדליך געווען, ווייל מיר זענען שוין פון די אלע צרות געהארטעוועט און איינגעצאפט.

אין מיטעל-פונקט פון די אלע יודישע ניגונים, בעדרעפענישען און פעראינטערעסירונגען שטעהט זיך ארץ-ישראל אין צוזאמענהאנג מיט דער לאגע, וועלכע האט זיך דארט געשאפען. דער אראבישער טעראר דויערט ווייטער, די ארץ-ישראל - רעגירונג, זיכער אין הסכם מיט לאנדאן, וויל נישט מאכען קיין געברויך פון די נויט - פעראורדענונגען, וועלכע זענען ארויסגעגעבען געווארען אין ארץ - ישראל אין דורך וועלכע דער אראבישער באנדיטישער טעראר וואלט געקענט אפגעשטעלט ווערען. ס'מאכט דעם איינדרוק, אז חאם ווערט געטון בכיוון, כדי מ'זאל דארפען רעדען וועגען ארץ-ישראל און וועגען דער יודישער עליה.

ישרען טאג האבען מיר פערשידענע סתירות'דיגע דעפעשען: די עליה וועט אפגעשטעלט ווערען. די עליה וועט נישט אפגעשטעלט ווערען. די יודישע אימיגראציע וועט אפגעשטעלט ווערען אויף דער צייט, ווען די קעניגליכע קאמיסיע וועט זיין אין ארץ-ישראל און פון דער אנדער זייט, אז ארמסבי-גאר האלט זיך ביי זיין ערקלערונג, אז די קעניגליכע קאמיסיע וועט נישט ארויספאהרען פריהער ביז אין ארץ-ישראל וועט נישט זיין פולשטענדיג רוהיג און אזוי ווייטער און אזוי ווייטער.

אזוי ארום קען מען זיך נישט פונאנדערקלייבען דערין, וואס „דזשאן בול" האט אין זינען און ווי אזוי ער וועט דעם ענין ערלעדיגען.

די לעצטע דעפעשע שטאמט פון דער ערנסטער צייטונג, דעם ארגאן פון דער ליבעראל פארטיי „דיילי העראלד", אין דער דעפעשע ווערט געזאגט, אז די לאנדאנער רעגירונג איז דעצידירט אפצושטעלען די יודישע אימיגראציע אויף דער צייט, ווען די קעניגליכע קאמיסיע וועט זיין אין ארץ-ישראל.

אויב דאס זאל ווירקליך אזוי זיין, וועט דאס הייסען, אז די אראבער בעקומען א פרעמיע פאר פיהרען טעראר. דער שטעקען האט אבער צוויי עקען אין דער ערקלערונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ווערט אנגעוויזען אנגעוויזען אויף די געפעהרליכע קאנסעקווענצען, וועלכע אזא אומגערעכטע פעראורדענונג קען האבען, צי וועט זיך אבער ענגלאנד דערמיט רעכענען?

ה.

צום יודישען וועלט־קאנגרעס

פאהרען ארויס פון פוילען 39 דעלעגאטען

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש)

ס'איז געקומען צו אַ פערשטענדיגונג צווישען די פּאַרטייען און אָרגאַניזאַציעס, וועלכע נעהמען אַנטייל אין יודישען וועלט־קאָנגרעס וועגען פערטיילען די מאַנדאַטען צום קאָנגרעס. אַזוי־אַרום וועלען קיין וואַהלען אין פוילען נישט פאָרקומען.

פוילען קען אַרויסשיקען 39 דעלעגאַטען. די מאַנדאַטען זענען פערטיילט געוואָרען אויף פאָלגענדען אופן: רעכטע פועלי־ציון — 9 מאַנדאַטען, ציוניסטישער צ.ס. — 6, מזרחי מיט תורה ועבודה — 8, אויפּאַרטייאישע פון 3 גרויסע קהלות אין פוילען — 3, פאָלקיסטען — 3, האַנדווערקער — 2, קליינהענדלער — 2, סוחרים — 2, פועלי־אגודת ישראל — 1, ההאחדות — 1 און יודענשטאַאַט פּאַרטיי — 1.

ווי אזוי מ'האט אפגעשראקן די יוד. בעפעלקערונג איז קעלץ

אז זי זאל נישט אנטיילנעהמען איז דער מאניפעסטאציע וועגען דאנציג

קעלץ, 26 (טעלעפאָניש)

נעכטען זונטאָג איז אין קעלץ פאָרגעקומען אַ מאַניפעסטאַציע אין דער דאַנציגער פראַגע, איינגעאָרדענט דורך דער ים־ און קאָלאָניאַל־ליגע.

נאָך פאַריגע וואָך האָבען בעקומען פון דער ים־ליגע איינלאַדונגען אַנטיילצונעהמען אין דער מאַניפעסטאַציע די יודישע קהלה, דער סוחרים־פעראיין, האַנדווערקער־קלוב א. אַז. וו.

די יודישע אינסטיטוציעס האָבען גערן די איינלאַדונג אָנגענומען און זיך געווענדעט מיט אַן'ענטשפּרעכענדען אויפרוף צו דער יוד. בעפעלקערונג.

שבת איז אַ פשאַדאָווניק געקומען צום פאָרזיצער פון דער יודישער קהלה און געהייסען, אַז ס'זאָלען אַוועקגעשטעלט ווערען שומרים פאַר'ן קהלה בנין, יודישע גימנאַזיע, סוחרים־פעראיין א. אַז. וו. כדי צו אָבהיטען ווער ס'יועטט יואַרפען שטיינער אין די דאָזיגע בנינים און וועגען דעם מיטטיילען דער פּאָליציי. אַזעלכע שומרים זענען אַוועקגעשטעלט געוואָרען, אָבער קיין שטיינער האָט מען נישט געוואָרפען.

שבת צ'ונאַכטס האָט מען אַרויסגערופען צו דער מאַכט די יודישע פאָרשטעהער און מ'האָט זיי געגעבען צו פערשטעהן אויף אַן'איידעלען אופן, אַז די יודען זאָלען נישט אַנטיילנעהמען אין דער מאַניפעסטאַציע און בכלל זאָל מען שטיל בעבען צו וויסען דער יודישער בעפעלקערונג, אַז קיינער זאָל זיך נישט דרעהען אין גאַס, ווייל — ווי די מאַכט האָט פערזיכערט, האָט מען מורא געהאַט פאַר'ן אַרויסטרעטען געגען יודען דורך נישט־פּערזאָנטווארטליכע עלעמענטען.

נעכטען זונטאָג איז די דעמאָנסטראַציע פאָרגעקומען. די יודען זענען, פערשטעהט זיך, נישט געקומען, און אַלץ איז אַראָפּ פולשטענדיג רוהיג.

איצט איז מען זיך משער, אַז די אַלע וואָרנונגען זענען נאָר געמאַכט געוואָרען כדי אָפּצושרעקען די יודישע בעפעלקערונג און אַזוי אַרום זאָל מען פטור ווערען פון זייער אַנטייל אין דער מאַניפעסטאַציע.

היינט מאָנטאָג וועט אַ יודישע דעלעגאַציע זיין ביים פּרעזעס פון קרייז־געריכט, וועלכער איז גלייכצייטיג פּרעזעס פון דער ים־ליגע און וועט פּראָטעסטירען געגען דער דאָזיגער בעליידיגונג.

ארעסטירט 7 ווארשאווער בעלי־בתים

אונטער דעם פארוואורף, אז זיי האבען געשלאגען דעם רב

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש)

אין דער וואַרשאַווער פּאָרשטאָדט טשערניאַקאָוו קומען פאָר מחלוקת צוליב אַ רב, נעכטען זענען צוליב יענעם אַ מסירה אַרעסטירט געוואָרען 7 דאָרטיגע אָנגעזעהענע בעלי־בתים, זיי ווערען בעשולדיגט אין שלאָגען דעם רב.

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע

ווענערישע און הויט־קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98

נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

גענעז בעלוינונג!

שבת־צו־נאַכטס איז מיר אין העלענאָוו פערלוירען געגאַנגען אַ זייגער מיט אַנדענקונגס קייטל פון קאַללסבאַד. דער ערליכער געפינער וואָרט געבעטען געגען גרויסע בעלוינונג אָפּצוגעבען נאָוואָמיעסקאַ 8 צו אַדלער.

דיסקרעציע שטרענג געזיכערט.

גינעקאלאגישער אמבולאטאריום

ביים

„לינת הצדק"

צעגעלניאַנאַ 17

טעל. 115-11

איז טעטיג יעדען טאָג פון 9—10 פריה און פון 3—4 נאָכמ.

אונטער דער ליטונג פון די בעסטע דרצטליכע ספּעציאַליסטען.

בעקאנטמאכונג.

די פאַך־קאָמיסיע אַלטוואַרג־שוסטער ביים האַנדווערקער־פעראיין, ציגעל־גאַס 4, איז דערמיט מודיע דער עפענטליכקייט, אַז צוליב דער ליקווידאַציע פון טאַרג־פּלאַץ אויף פּילסודסקיעגאָ 2 האָבען זיך אַלע אַלטוואַרג־שוסטער איבערגעטראָגען

אין דער האנדעלס־האלע אויף קאַשטשעלנאַ 6 און זשידאָווסקאַ 8.

די פאַך־קאָמיסיע.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז געשטאָרבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אומפערגעסליכע מאַמע, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ"ע פייגל אשת ר' אלתר דוד נ"י בת ר' חיים יחזקאל ז"ל

גוטגאלד

אין עלטער פון 48 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער־הויז, קילינסקיעגאָ 17.

וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

אכטונג, קצבים!

די קצבים, וואָס מען וועט ביי זיי געפינען אַ גאַנץ אָדער עוף אָהן בלאָמבע, וועלען נישט בעקומען קיין הכשר.

די הכשרים אויף הודש אב ווערען ארויסגעגעבען ענדע די וואָך.

ועד הרבנים,

ועד הכשרות.

נאָך קורצע שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער לאַנגיעהריגער מיטגליד

נ"ע אפרים שווארצבארט

צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, מאָנטאָג, 3 אַ זייגער נאָכמ. פון פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל, ווערען אַלע מיטגלידער געבעטען צו קומען אָפּגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד.

די פערוואַלטונג פון מאַלער־צעך

גדאַנסקאַ 40

Dr.

Wajnberg

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02

נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

Dr. J. LUBICZ

כירורג און אָרטאָפּעד־

צוריקגעקעהרט.

פּאָלודניאָווא 9

אָרדינירט אויך אין וווישניאָוואַ־גורא

ווילאַ אַגינסקי.

DR.

S. Kantor

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער־שוועכע)

90 פּיעטריקאָווער 90

טעל. 129-45

נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 6—9 אָוו.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

פּראָנט, 1טער שטאָק

נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט

זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.

ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

אכטונג! אכטונג!

ווארשט = פאבריקאנטן

דער רבינאַט איז מודיע, אַז עס וועט ווערען שטרענג קאָנטראָלירט ביי די וואָרשט־פאַבריקאַנטען, צי די ביילקעס זענען פערזעהען מיט בלאָמבעס כשר. די בלאָמבע מוז בלייבען אויף נאָך דעם וועגוּלען און דער, וואָס וועט נישט דאָס אָפּהיטען, וועט ווערען געאַסר'ט.

ועד הרבנים,

ועד הכשרות

Starszy Felczer

B. JOSKOWICZ

פּולנאָצנאַ 4, טעל. 141-86

נעמט אָן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ

טעגליך פּאַסען־שטעלען מיט פרישע קראַנקענסע.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט

פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט

זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.

נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו.

גערענקט, טשעשענשליווי

ביי

אַ גרויסער אויסוואַהל פון

אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות

אויף אנציגער און פאלטענס

פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען

מיט 30% בילליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09.

געדענקט פּראָנט II שטאָק.

אכטונג, הויז־בעזיצער!

ווען איהר רעמאָנטירט אייערע הייזער אָדער וואוינונגען, געדענקט, אַז דאָס אַלטע

פאַרבען־ און כעמיקאַליען־געשעפט א.פ.

„ל. ה. בערגער"

לאָדז, דרעוונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39

איז ווידער געעפענט און וועט די קונדשאַפט צופרידען שטעלען.

בעמערקונג: צעמענט אויף לאַגער.

Lek.-Dentysta

Jakób Karmazyn

פּאָלודניאָווא 2, טעל. 114-36

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—7 נאָכמ.

Dr. med.

M. JAKOBSON

כירורג

ביינער־כירורג־ספּעציאַליסט

D-ra Sterlinga 22

Nwao-Targowa) tel. 174-42.

עלטסטער פעלדשער

ש. דערעש

לומאָמירסקאַ 4, טעל. 184-78

נעמט אָן פון 8—10 פרי, פון 1.30—4 נ"מ און פון 6-7 אָוונד.

ד"ר העללער

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.

פאַר פרויען – אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med. LEON FAMILIER

אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען

6. שערפּינגאַ 37 בענעדיקטאַ

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

PrywatnePogotowie

„SZYBKA POMOC LEKARSKA"

tel. 15-111

BAŁUCKI RYNEK

(Zgierska 56)

Czynne przez całą dobę bez przerwy.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראַלאַג-כירורג

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און אורין־קראַנקהייטען

NAWROT 8, tel. 219-90

נעהמט אָן פון 4—7 נאָכמיטאָג

צוריקגעקעהרט.

אוירען, נאז און האלז און לונגען־קליניק

מיט בעטען פון

Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט ביי דער קליניק איז טעטיג

אַ רענטגען־ גאַבינעט

פאַר דער בליצכטונגען און אלערליי פּאָטאָגראַפיעס

ווינקטיג פאר פאבריקאנטן און האנדווערקער

שוויסונגען, מאַשינען־טיילען און רעפּעראַטורען

פיהרט אויס ביליג

די מעכאַנישע שלאָסעריי

י. רעדער

11 ליסטאָפּאַדאַ 11/13 (רוג זאַכאָדניאַ)

Dr. med.

GUSTAW KOHN

געוועזענער אַסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגישען קליניק אין פּאַריז.

ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט).

ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.

נעהמט אָן אין לאָדז

פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—8 אָווענט

Dr. med.

A. Kleszczelski

כירורג־אוראָלאָג

ספּעציאַליסט פאַר האַרן, נירען און בלאָזען־קראַנקהייטען

Piłsudskiego 75

(Narutowicza 16). Tel. 127-79.

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונט.

Dr. med

J. Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92.

נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.

Dr. B. Hurwicz

Choroby skórne i weneryczne

Piotrkowska 10

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.

זונטאָג און יום־טוב - פון 8—1 בייטאָג

12 אראבער דערהרגעט

בעת א בלוטיגע צוזאמענשטויס אויפ'ן וועג יפו — ירושלים

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט איז אין שכם פערוואונדעט געווארן א יודישער שומר.

לויט די לעצטע ידיעות האבען באנדעס אראבער, וואס פערזאמלען זיך אויפ'ן שאסע ירושלים—יפו אונטערגעצינדען א רעגירונגס-וואלד. עס איז ארויסגעשיקט געווארן א גרעסערע מיליטער-אפטיילונג, וואס האט פערטריבען די אראבער.

עס זאמלען זיך אויך אראבער ביים ברעג ים אין יפו, אין שכנות פון פארט אין תל־אביב.

עס ווערען אנגענומען די נויטיגע פערהיטונגס-מיטלען.

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

שפעט אין אווענד איז ערשינען אן אפיציעלער קאמוניקאט וועגען דעם בלוטיגען צוזאמענשטויס צווישען אראבישע טעראריסטען און דעם ענגלישען מיליטער אויפ'ן וועג פון ירושלים קיין יפו.

לויט דעם אפיציעלען קאמוניקאט זענען אין רעזולטאט פון דעם שווערען צוזאמענשטויס דערהרג'עט געווארען 12 אראבער.

ס'זענען קאנפיסקירט געווארען 4 ביקסען און פיל אמוניציע. דער קאמף האט געדויערט איבער 3 שעה.

אין די קאמפען האבען אויך אנטיילגענומען עראפלאנען, וועלכע האבען אויסגעשפירט וואו די טעראריסטען בעהאלטען זיך און האבען אויף זיי אראפגעווארפען 4 באמבעס.

פערהאלטען אויפן ים אַ אראבישע שיפעל מיט געוועהר

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג האט די פאליציי פערהאלטען אויפ'ן ים אן אראבישע שיפעל וואס האט געשמוגעלט פון אגרעסערער שיף וועלכע אין ים געוועהר.

שטרענגע רעוויזיעס אין אראבישען דארף ליפטא

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

גרויסע פאליציי - אפטיילונגען האבען היינט אדורכגעפיהרט א שטרענגע רעוויזיע אין דעם אראבישען דארף ליפטא. אין רעזולטאט פון דער רעוויזיע זענען געפינען געווארען 4 ביקסען און א סך אמוניציע. איין אראבער איז ארעסטירט געווארן.

די העברעאישע פרעסע וועגען דער 15-טער וואך פון די אונרוהען

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

די העברעאישע פרעסע פערעפענטליכט היינט ארטיקלען, אין וועלכע עס ווערט אנגעוויזען, אז אויף דער 15־טער וואך פון די אונרוהען געדויערט דער אראבישער טעראר ווייטער אזוי ווי פריהער. די העברעאישע פרעסע פאדערט ווידער אויף דעם ישוב צו זעלבסטבעהערשונג און ווענדט זיך שארף געגען די בארבארישע מעשים פון די אראבער.

מיטגלידער פון אויבערשטען ראט אפ-געפאהרען קיין עבר-הירדן

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

מיטגלידער פון אויבערשטען אראבישען ראט מיט'ן מופטי אין דער שפיץ, זענען היינט אפגעפאהרען קיין עבר־הירדן. דאס שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער אינטערווענץ פון עמיר אבדולאה, וועלכער וויל בעאיינפלוסען די אראבער אפצושטעלען דעם טעראר.

אונרוהיגע שטימונג אין יפו צוליב דעם 100-טען טאג פון די אונרוהען

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

אין יפו הערשט היינט זעהר אן אויפגערעגטע שטימונג. דאס שטעהט אין שייכות מיט דער פערשטארקטער אראבישער העצע צוליב דעם הונדערטסטען טאג פון די אונרוהען, וואס פאלט אויס מארגען און צו וועלכען די אראבער גרייטען זיך.

היינט זענען אין בית־וגן געווארפען געווארען איינינגע באמבעס. ספעציעלע אפטיילונגען פאליציי זענען היינט אפגעשיקט געווארען קיין בית־וגן.

גרעסערע גרופעז אראבער פון פערשידענע געגענדען

פערזאמלען זיך אין ירושלים

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

גרעסערע גרופען אראבער פון פערשידענע געגענדען זענען אנגעקומען היינט קיין ירושלים און פערזאמלען זיך אין די געסלעך נעבען כותל־מערבי.

דאס שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער געוואלדיגער העצע, וואס עס ווערט געפירט מצד די עקסטרעמע נאציאנאליסטען.

דער הויפט־מופטי האט היינט ארויסגעלאזען א אויפרוף אין וועלכען עס ווערט געזאגט, אז די הייליגע מקומות פון די אראבער געפינען זיך אין געפאהר.

ווי בעוואוסט איז אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון ירושלימער ראבינאט און ועד לאומי בעשלאסען געווארען נישט איינצוארדענען היינטיגען תשעה באב דעם טראדיציאנעלען צוג צום כותל מערבי.

די פאליציי האט אנגענומען שטארקע פערהיטונגס-מיטלען, בכדי אפצוהיטען די ארדנונג.

פארזיצענדער פון ועד לאומי בן-צבי

אינטערוועניר בײם הויך-קאמיסאר וועגן באמבע-אטענטאט אויף דער שולע אין תל-אביב

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)

דער פארזיצענדער פון ועד לאומי בן־צבי האט היינט בעזוכט דעם הויך־קאמיסאר וואוקאפ און איהם איבערגעגעבען א שארפען פראטעסט אין שייכות מיט דער באמבע, וואס איז געווארפען געווארען אויף דער תלמוד־תורה אין תל־אביב.

דער הויך־קאמיסאר האט ערקלערט, אז ער בעדויערט טיף און עהרליך דעם פאל און איז צופרידען, וואס עס האט נישט געקאסט קיין מענשליכע לעבענס. ווייטער האט דער הויך־קאמיסאר ערקלערט, אז דער דיסטריקט־קאמיסאר ספייסער וועט אננעהמען מיטלען, אז אזעלכע פאלען זאלען זיך מעהר נישט איבערחזרן.

שווערע בלוטיגע קאמפען

טויזענדער דערהרגעטע און פערוואונדעטע אין שפאניען

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

די אפטיילונגען פון פאשיסטישען **גענעראל מאליא, וועלכער האט מארשירט אויף מאדריד, האט אין דער געגענד פון גלא-דארמא געהאט ביי די קאמפען 2 טוי-זענד דערהרגעטע.**

מאדריד, 26 (ספ. טעל.)

דער אפיציעלער קאמוניקאט טיילט מיט, אז הידראפלאנען האבען באמבארדירט די אויפשטענדיגע אין דער שטאט פאלמא אויף מאיארקא. 20 אנפיהרער, וועלכע האבען געפרובט צו אנטלויפען זענען פערהאלטען געווארען.

קאסאבלאנקא, 26 (ספ. טעל.)

נעכטען איז קיין טעטואן געקומען צו פליהען א גרויסער שפאנישער עראפלאן און געווארפען עטליכע באמבעס, איינע פון זיי האט געטראפען אין מעטשעט, דערהרגענדיג 9 פערזאן און 15 פערזאן פערוואונדעט.

קאסאבלאנקא, 26 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון דער פוילישער טעלעגראפען־אגענטור גיט איבער פאלגענדע איינצעלהייטען וועגען פערנעמען די שטאט לא־לינעא.

פערגאנגענעם זונטאג איז אין דער שטאט לא־לינעא פארגעקומען א פאלקס־פערזאמלונג, 4 א זייגער נאכמיטאג זענען צוגעשוואומען טראנספארט־שיפען פון מאראקא און האבען ארויסגעווארפען אנ־ אויפשטענדיגען פולק אראבער, וועלכע זענען מיט מוזיק ארייגמארשירט אין שטאט, ווען דאס גאנצע פולק איז געווען אין שטאט, האבען זיך אנגעהויבען צו שיסען שאסען אויף די זעלנער, די זעלנער האבען צוריקגעשאסען. **ס'זענען געפאלען 500 טויטע און 3000 פערוואונדעטע.**

הענדיי, 26 (ספ. טעל.)

דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון האוואס מעלדעט, אז היינט צווישען 7 און 8 פריה האט מען געהערט שטארקע הארמאטען שאסען אין דער ריכ־טונג פון סאן־סעבאסטיאן. 10 א זייגער האט די באמבארדירונג אויפגעהערט. דאס האט דאס רעגירונגס מיליטער באמבארדירט די קאזארמען לאיאלא, וועלכע געפינען זיך קינטער סאן־סעבאסטיאן.

אין טאל אפידאסאא הערשט זייט נעכטען פול־שטענדיג רוה. אירון און פאנטארביא מאכען דעם איינדרוק פון אויסגעשטארבענע שטעט.

גיבראלטאר, 26 (ספ. טעל.)

חא זענען אנגעקומען 150 ענגלישע און אמע־ריקאנישע בירגער פון מאלאגא. 300 פון די פריסטע בנינים אין מאלאגא זענען פערניכטעט געווארען, בעת די קאמפען אין דער שטאט זענען געפאלען 500 טויטע און 2000 פערוואונדעטע.

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)

„רויטער" מעלדעט", אז די שטאט מאסלא שטעהט אין פלאמען. וועלכע האבען אויך ארומגענומען די נאפט - רעזער-וואוארען און דעם פליה-פלאץ. 50 אעראפלאנען האבען געזאלט פערברענט ווערען.

קאסאבלאנקא, 26 (ספ. טעל.)

נעכטען זענען אין מאנזשירער פארט געקומען 6 אונטערוואסער־שיפען פון דעם שפאנישען רעגי־רונגס־פלאט.

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)

די „רייטער" אגענטור מעלדעט, אז די קרייצער שיף „זטעם 1" האט נעכטען 2 מאל באמבארדירט צעאוטא, די שאדענס זענען גרויס.

יאפאן און מאנדזשוריע

מאכען אונמעגליך די אינטערנאציאנאלע באהן־קאמוניקאציע

מאסקווא, 26 (ספ. טעל.)

פון כאבאראווסק מעלדעט מען: די יאפאניש—מאנדזשורישע מאכט אויף דער סטאציע פאגראניטשנאיא טוט אלץ, כדי אונמעגליך צו מאכען די אייראפעיש־אזיאטישע אינטערנאציאנאלע באהן - קאמוניקאציע.

די באהן־בעאמטע ווערען בעפאלען און גע־שלאגען.

דער סאוויעטישער גענעראל־קאנסול אין כארבין האט ענערגיש פראטעסטירט ביי דער מאנדזשורי־שער מאכט.

ענגלישער קעניג און פראנצויזישער פרעזידענט

ענטהילען א דענקמאל אין פאריז

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

דער ענגלישער קעניג עדווארד צוזאמען מיט'ן פרעזידענט לעברון האבען היינט ענטהילט דעם דענקמאל לכבוד 11 טויזענד קאנאדער, וועלכע זענען דערהרגעט געווארען אין פראנקרייך בעת דער וועלט־מלחמה.

שרעקליכער שטורם אין סטאמבול

סטאמבול, 26 (ספ. טעל.)

אין סטאמבול האט א געוואלדיגער שטורם־ווינד אנגעמאכט גרויס עחורבנות. עטליכע שטאט־טיילען זענען פערפלייצט געווארן מיט וואסער. פיל הייזער זענען פערניכטעט. א רייה פערזאנען זענען דערהרגעט און פערוואונדעט געווארען. די באהן־ און טעלעפאן־פערבינדונג איז איבערגעריסען.

שרפה אין פראנק'ס ציקאריע־פאבריק

קראקא, 26 (טעלעפאניש)

אין פראנקס ציקאריע־פאבריק האט אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט ארומגענומען דעם 3־שטאקיגען בנין.

דער שאדען איז גרויס.

דאס נייע בוך

זי שפילט ווייטער

פיעסע אין 3 ... 4 בילדער

— פון —

ח. י. בזשוסטאווסקי

צו בעקומען אין דער אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21.

אכטונג, לעטניקעס

פון ווישביאווא־גורא, סטרוזשעוו און קראשעוו!

דעם

נייעם פאלקסבלאט

קען מען בעקומען יעדען טאג 7 אינדערפריה ביים צייטונגס־פערקויפער יאמניק, ווילא קאווילא, געגענאיבער דער כלאדניע.

Dr. Wołkowyski

ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער. סיפילים און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע

נעמט אן פון 8—11 ביינאכט און 4—9 אווענד

דער

„נייער פאלקסבלאט"

איז טעגליך פריהמארגעס צו בעקומען

אין טעאפילאוו

לודאווא 17, סאלטיס שווינדע, ביי סרישטאל.

ווי אזוי דער פעלקער־בונד רעאגירט אין דער דאנציגער פראגע

אין א פאריזער צייטונג געפינען מיר פאלגענדע קארע־ספאנדענץ פון זשענעווע אין שייכות מיט דעם דאנציגער ענין:

וואס געשעהט אין דאנציג? דאס איז די פראגע וואס יעדער שטעלט זיך אין דער שטאט פון פעלקער־בונד און וועלכע ווערט באלד דערגענצט דורך א נאך ערנסטערע פראגע: וואס געשעהט אין זשענעווע?

זייט דעם פערגאנגענעם שבת אין וועלכען הר' גרייזער, וואס ווערט דא גערופען דער „פרעזידענט מיט דער לאנגער נאז", האט אויפ'ן בעפעהל פון זיין בערלינער פיהרער מבטל געמאכט די דאנציגער קאנסטיטוציע און די ארטיקלען פון ווערסיילער טראקטאט, וואס רעדען וועגען דאנציג ביז צו דער שעה אין וועלכע די דאזיגע שורות ווערען געשריבען, זעהט אויס ווי דאנציג וואלט אפגעטיילט פון זשענעווע דורך אקעאנען און מדבריות, ווי שטעט וועלכע עס איז נישט פערהאן קיין פאסט און טעלעגראף פערבינדונג, קיין ראדיא, ביז צום איצטיגען מאמענט — אזוי ערקלערט מען אין סעקרעטאריאט פון דער פעלקער־ליגע איז נאך נישט אנגעקומען קיין בעריכט פון הויך־קאמיסאר פון דער פעלקער־ליגע אין דאנציג! און וואס עס איז נאך מערקווירדיגער און אונפערשטענדליכער, עס איז מצד דעם סעקרעטאריאט פון דער פעלקער־ליגע אין זשענעווע נישט געמאכט געווארען אין דאנציג קיין שום טעלעגראפישע אדער טעלעפאנישע אנפראגע ביים פערטרעטער פון דער פעלקער־ליגע אין דאנציג, דער פערטרעטער פון גענעראל סעקרעטאר פון דער פעלקער־ליגע אסקאראטע — א ברודער פון נייעם שפאנישען אויסערן מיניסטער — זעהט אויס איז גאר נישט נייגיריג צו וויסען, ווי עס געהט דעם הויכען פערטרעטונגס־מאן פון פעלקער־בונד, וועלכען הער גרייזער וויל שוין נישט מעהר אנערקענען! דער גענעראל סעקרעטאר אליין, אווענאל און דער רעפערענט פון סעקרעטאריאט פאר די דאנציגער ענינים קראביע זענען אויף אורלויב, קיינער זארגט נישט וועגען דאנציגער גורל, איהר קאנסטיטוציע, קיינער טראכט גארנישט וועגען די שווערסטע רדיפות, וואס ערווארטען די דאנציגער בעפעלקערונג, א חוץ א האלבען טוץ זשורנאליסטען, וועלכע זענען איבערצייגט אז עס גרייט זיך צו א זעהר מיאוסער פוטש, וואס וועט זיין א אייראפעאישע אויסגאבע פון דער העסליכער אביסינישער אוואנטורע.

און פאקטיש האט מען אין די אינפארמירטע זשענעווער קרייזען דעם איינדרוק, אז די אויסערגעוועהנליכע פערצעלפונג פון לעסטערס בעריכט, איז א רעזולטאט דערפון, וואס דער הויך־קאמיסאר, וועלכער איז א אירלענדער און שטעהט אין גוטע בעציהונגען מיט'ן ענגלישען אויסערן מיניסטעריום, האט בעקומען א וואונק פון לאנדאן, אז ער זאל זיך נישט אזוי שטארק איילען און קודם־כל זאל דער בעריכט נישט זיין אין א טאן, וואס זאל אונפערמיידליך מאכען א תיכפדיגע אקציע פון דעם פעלקער־בונד, ד. ה. אז די קאמיסיע פון דריי וועלכע אידען אליין האט בעשטימט זאל נישט זיין געצוואונגען פעסטצושטעלען די ערנסטקייט פון דער לאגע און אננעהמען מיטלען געגען די פארלעצונגען פון דער קאנסטיטוציע און אפמאכען דורך דעם דאנציגער סענאט, א זאך, וואס וואלט געקענט ארויסרופען אויספאראויסגעזעהענע פאלגען, אבער קודם־כל ווייסט מען אין היגע דיפלאמאטישע קרייזען, אז דער פוילישער אויסערן מיניסטער בעק וויל גארנישט וויסען פון א אקציע פון דער פעלקער־ליגע. מען איז דא אינפארמירט, אז דורך די פוילישע באטשאפטער אין פאריז און לאנדאן זענען געמאכט געווארען אין דער הינזיכט שריט, מיט'ן ציל אז דער פעלקער־בונד זאל נישט אננעהמען קיין צו „שנעלע" שריט, מען צווייפעלט שוין מעהר נישט אין זשענעווע, אז צווישען ווארשע און בערלין איז פערהאן א הסכם אין דער פראגע און עס וואלט דעריבער געווען זעהר נישט בעקוועם, אז דער דאזיגער ענין זאל בעריהרט ווערען אויף א זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט, א גאנץ מערקווירדיגע רעכטס טעזע, וואס ווערט אויפגעשטעלט סיי דורך די אנהענגער, סיי דורך די געגנער פון דער דאזיגער פאליטיק קומט צוהילף דער דייטש־פוילישער טאקטיק. זי געהט ארויס פון שטאנדפונקט, אז בשעת איז דאנציג אפגעטיילט געווארען פון דייטשלאנד, נאר אין די אינטערעסען פון פוילען און דער פעלקער־בונד דארף זיך דעריבער נישט אריינמישען, אויב פוילען איז צופרידען פון דער איצטיגער ווענדונג אין דאנציג, יעדענפאלס — אזוי ערקלערען די געגנער פון פוילענס פאליטיק — דארף די פוילישע רעגירונג נישט ערווארטען קיין הילף פון פעלקער־בונד, ווען אין א שפעטערן פריהמארגען וועט דאס דריטע רייך, דירעקט בעדראהען די פוילישע אינטערעסען אין דאנציג.

עס דארף דערויף אנגעוויזען ווערען, אז אזא געדאנקען־גאנג איז א אפענער פערראט פון די התחייבות פון דער פעלקער־ליגע און פון די רעכט פון די דאנציגער בעפעלקערונג דורך דעם אפמאך און דורך די אייגענע פייערליכע בעשלוסען איז דער פעלקער־בונד מחויב צו שיצען די קאנסטיטוציע פון דאנציג. די דאזיגע התחייבות און רעכט האבען קיין שום שייכות נישט צו די אינטערעסען פון דער פוילישער מלוכה, איז דער פעלקער בונד מקריב די דאנציגער בעפעלקערונג לטובת דעם נאציאנאל־סאציאליזם, דאן בעגעהט ער דאסמאל אין אייראפא, אין די ראהמען פון דירעקטער פאליטישער אקטואליטעט, א נאך שווערערען חטא, ווי אין אביסיניען — א חטא, וואס וועט ביי איהם צונעהמען זיין לעצט ביסעל אנזעהען.

וואס איז אבער נאך מערקווירדיג אין דאנציגער ענין, איז דער כמעט אונגלויבליכער פאקט, וואס געוויסע פוילישע קרייזען, ווי זייערע ווארט־פיהרער ערקלערען אין זשענעווע — אינטערעסירען זיך נישט מיט דער אפאזיציע אין דאנציג צוליב דעם, וואס פאר דעם ענטשטעהען פון דריטען רייך, האט טאקע דיזעלבע אפאזיציע געשטעלט דעם שטארקסטען ווידערשטאנד דער פאלאניזירונג פון דאנציג. דעם נאציאנאל סאציאליזם — ערקלערט מען — איז אין יעדער הינזיכט אקעגען געקומען די פוילישע אינטערעסען, בעת די סאציאליסטען, צענטרום, דייטש־נאציאנאלע ד. ה. די היינטיגע אפאזיציע מיט וועלכע היטלער, פערסטער און גרייזער ווילען מאכען א סוף זענען געווען פוילענס שונאים, זיי האבען כסדר אנגעקלאגט פוילען אין פעלקער־בונד".

ווער איז שולדיג אין שפאנישען אויפשטאנד

אין דער „וועלט ביהנע" בעפינט זיך פאלגענדע שילדערונג פון דער פארגעשיכטע פון שפאנישען אויפשטאנד:

אין מיטען פעברואר האט דער שפאנישער פאלקס פראנט אפגעהאלטען דעם וואהל נצחון. מיט גרויס שוואונג האבען די מאסען דערגרייכט די פערווירקליכונג פון זייערע ערשטע פאדערונגען. די פאליטישע ארעסטירטע זענען בעפרייט געווארען די פאשיסטישע פיהרער זענען ענטלאפען קיין אויס־לאנד. עס איז פראיעקטירט געווארען די פונאנדערטיילונג פון גרויסען גרונד בעזיץ.

אבער די לינקע האבען זיך נישט געפיהלט שטארק גענוג איבערצונעהמען די מאכט. פאר דעם דאזיגען מאנגעל אין מוט בעצאהלען זיי איצט טייער. צוערשט איז געבילדעט געווארען די רעגירונג פון אזאנא. וועלכע האט זיך נישט ענטשלאסען צו ענדערען די סאציאלע סטרוקטור פון לאנד. איהר הויפט־פערדינסט איז געווען די בעזייטיגונג פון שפאנישען היגדענבורג, אלקאלא זאמארא, וואס אויף זיין ארט איז געקומען אזאנא. פרעמיער איז קיראגא, וואס זיין אויפגאבע איז געווען צו מילדערען דעם דרוק פון די לינקע נישט שטיצענדיג זיך דערביי אויף די רעאקציאנערע רעכטע, דאס איז נישט געלונגען, די ראביסטישע גרופע זענען געווארען אקטיוו, נאכדעם ווי זייער שרעק צוליב דעם רעזולטאט פון די וואהלען איז אדורך זענען זייערע פיהרער לאנגזאם צוריקגעקומען פון אויסלאנד, דער שפאנישער מיליטער פערבאנד, א פעראייניגונג פון פאשיסטישע אפיצערען, האט קאנספירירט מיט די גרויסע גרונד־בעזיצער, מיט'ן קלער און גרויסע אינדוסטריעלער, 120 טויזענט פויערען און לאנד־ארבייטער זענען אפילו קאלאניזירט געווארען אויף די גרויסע גיטער, אבער צוליב דער מורא פאר רעפערעסיעס פון די בעזיצענדע קלאסען, איז דאך דער גרויסער לאנד בעזיץ נישט פערטיילט געווארען.

די סינדיקאליסטען, סאציאל דעמאקראטען און קאמוניסטען האבען אונטערשטיצט די בירגערליכע רעגירונג פון דרויסען, בכדי אזוי לאנג ווי עס האט זיך נישט געהאנדעלט וועגען סאציאליסטישע שריט, נישט צו בעהמען אויף זיך די פעראנטווארטליכקייט, זיי האבען מורא געהאט די מיט אזויפיל מ'ה געוואונענע אייגהייט פון דער בעוועגונג נישט צו שטעלען אין סכנה דערמיט וואס איינציגע פון זייערע גרופען וועלען שיקען מיניסטארען אין דער רעגירונג. אזוי ארום האבען זיי זיך אליין אויסגעשלאסען, נאר בכדי אויפצוהאלטען זייער אייגהייט. אין דער לעצטער צייט זענען ענטשטאנען שטארקע מיינונגס פערשידענהייטען צווישען די סינדיקאליסטען אויף דער איינער, קאמוניסטען און לינקע סאציאל דעמאקראטען אויף דער אנדער און די רעכטע סאציאל דעמאקראטען אויף דער דריטער זייט.

אין דאזיגען סטאדיום האבען די פאשיסטען אנגעהויבען די אפענסיווע. די אונטערנעהמער האבען פראוואצירט די ארבייטער. עס איז געקומען צו פאליטישע מארדן, אויף וועלכע דער אנדערער צד האט געענטפערט ווי געהעריג און דאן איז ארויסגעטרעטען דאס מיליטער.

עס האט זיך אנגעהויבען אין מאראקא. אלזא אין דעם געביט וואו די פונאנדערטיילונג צווישען מיליטער און בעפעלקערונג איז שארפער ווי אין מוטערלאנד, איין טייל פון דעם פרעמדען לעגיאן בעשטעהט אויס אוואנטוריסטען, וועלכע האבען זיך פערקויפט פאר געלד און מאכען העכסטענס אויפשטאנדען ווען מען בעצאהלט זיי שלעכט, אונטער דער דאזיגער חברה זענען פערהאן א סך דייטשען, וואס שטעהען פולשטענדיג אונטער דער השפעה פון דער היטלעריסטישער פראפאגאנדע.

בכלל דארף די נאציאנאל־סאציאליסטישע פראפאגאנדע אין צפון אפריקא נישט אונטערשטיצט ווערען. עס איז גענוג זיך צו דערמאהנען אין די אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין קאלאניאל געביטען. אויך אין שפאניען אליין איז פעסטגעשטעלט געווארען די אנוועזענהייט פון נאציאנאל סאציאליסטישע אינסטרוקטארען. וואס האבען אויפגעקלערט די אדורכגעפאלענע שפאנישע פאשיסטען ווי אזוי מען מאכט א ריכטיגע פאליטיק, אהן שום ספק האבען עקזיסטירט צאהלרייכע פערבינדונגען צווישען די שפאנישע און דייטשע פאשיסטען.

ווען די שפאנישע גענעראלער האבען אויפגעהויבען דעם אויפשטאנד, זענען זיי ארויסגעגאנגען פון אייניגע פאלשע הנחות, זיי האבען געגלויבט, אז די ערמארדונג פון דעם מאנארכיסטען פיהרער סאטעלא וועט ביים שפאנישען פאלק ארויסרופען אזא אויפרעגונג ווי ביי זיי אליין, זיי האבען אויך איבערשאצט די חלוקי דעות וואס האבען געהערשט אין פאלקס־פראנט, וועלכער האט זיך אבער לגבי דער סכנה ווידער פעראייניגט, ווייל די רעגירונג האט ביז דאן נישט ארויסגעוויזען קיין ענטשלאסענקייט, האבען זיי זיך געהאלטען פאר א פאזדנותדיגע, בכלל האבען זיי אונטערשעצט די טיפקייט פון דער רעוואלוציאנערע בעוועגונג אין שפאניען.

אין אנהויב האט די רעגירונג געלייקענט, אז דער אויפשטאנד האט זיך אריבערגעכאפט אויף דעם שפאנישער האלב אינזעל, ערשטענס האט זי דערמיט געוואלט ענטמוטיגען די אנהענגער פון אויפשטאנד אין לאנד און צווייטענס האט זי געוואלט אויסמיידען, אז די ארבייטער זאלען זיך בעוואפענען, צוליב דעם האט דער פאלקס פראנט פערלוירען צייט, די מאסען האבען זיך ערשט פארמירט שפעטער און די אויפשטענדיגע האבען דערווייל געהאט א ערפאלג באלד נאך די וואהלען פון 16. פעברואר האט מען געמיינט אז דער שפאנישער פאלקס פראנט איז נאר געווען א וואהל בונד אבער נישט קיין קראפט צענטער. הגם די קאמפען קומען נאך פאר אבער מען קען שוין איצט ערקלערען, אז דער פאלקס פראנט איז א געוואלדיגער קראפט־צענטער. דער פאלקס פראנט האט אונטערגענומען דעם קאמף מיט געשלאסענע ארמעען און האט וויכטיגע טיילען פון דער בעוואפענטער מאכט אריבערגעצויגען אויף זיין זייט. עס פערשטעהט זיך, אז עס איז געווען א פעהלער וואס באלד נאך די וואהלען איז די גאנצע בעוואפענטע קראפט נישט איבערגעבויט געווארען צוליב דער מורא פאר קאנפליקטען. אבער דערמיט האט זי דעם קאמף נישט אויסגעמיטען, און די פאשיסטען האבען דערווייל געהאט צייט דאס אויסצונוצען.

אונטערגעגאנגען א דייטשע שיף

דאנציג, 26 (ספ טעל.)

די דייטשע שיף „וואנריען), וועלכע איז אפגעגאנגען דעם 14 ד.ח. פון לעניגראדער פארט מיט לאדונג קיין גדיניע איז אונטערגעגאנגען נעבען דעם עסטאנישען ברעג צוזאמען מיט דער מאנשאפט.

נאכ'ן אנקומען פון דער דאזיגער ידיעה, האבען אלע דייטשע שיפען, וועלכע שטעהען אין דאנציגער פארט, אראפגעלאזען די פעהנער ביז דער האלבער מאסט.

די נייע נאציאנאל־סאציאליסטישע אריסטאקראטיע אין דריטען רייך

אין דער פראגער „נייער וועלט־ביהנע" שרייבט אלפרעד ריכטער וועגען אייניגע, בעזונדערס אינטערעסאנטע קאריערען, וואס די נאציאנאל סאציאליסטען מאכען אין דער ס. ס.: „עס איז איצט אין דייטשלאנד פערהאן א נייע פראפעסיע: דאס איז א פיהרער". זיי ווערען גערופען ווירטשאפטס־פיהרער, בעטריבס־פיהרער, קולטור־פיהרער, און ווער עס איז נאך יונג גענוג קען א חוץ דעם נאך ווערען אזוי צו זאגען, פיהרער איבער אלץ, נישט האבענדיג דערצו נויטיג קיין שום פראפעסיאנעלע קוואליפיקאציעס. ער טרעט פשוט אריין אין דער ס. ס. (שוץ־שטאפעל).

דער אדיוטאנט פון קאנצענטראציע־לאגער קאמענדאנט איז אונטער־שטורם־פיהרער ווייטעל, אכט און־צוואנציג יאהר אלט. זיינע עלטערן האבען א קראם, ער אליין רופט זיך טעכניקער, פאקטיש איז ער אבער הייצער. ער איז נישט קיין נאר אבער א טיפישער שלעגער, אלקאהאליקער מיט סאדיסטישע נייגונגען, אומבערעכענט, מיסטרויאיש, ציניש און דערביי נישט קיין שלעכטער מענשענקענער. אין אינ גייסטיגער מענש, נישט מוזיקאליש, אויך פרוזע קוקט ער מיט אויגען פון א רויבערישען לאנדם־קנעכט. ער איז א אונבערעכענטער מענש, וועלכער שפעט צייטענווייז פון זיך אליין און דער אנוועזענהייט פון די ארעסטירטע, אבער אין א מינוט ארום לייגט ער ארויף די אונמענשליכסטע שטראף, צוליב פלומרשטער פערלעצונג פון דער דיסציפלין. געוועהנליך קען מען מיט איהם רעדען אנ'אפען ווארט, ער שטעלט זיך אמאל אין פאר א געפאנגענעם, שפילט די חאלע פון א גוטמוטיגען. עהרליכע אכטונג האט ער נאר פאר איין געגנער, איינער, וואס איז האפט און לאזט זיך נישט נעהמען. אבער נאר פאר איי־נעם בויגט ער זיך: פאר דעם לאגער־קאמענדאנט שמידט, איהם איז ער אונטערגעווארפען ווי א הונד.

אלס אונטערפיהרער פון א גרופע איז וויגעל געקומען קיין זאקסענבורג, וואו אין משך פון א יאהר האט ער אוואנסירט צום פיהרער פון דער גרופע, אוייבערפיהרער גרופע און הויפט אויבערפיהרער גרופע. ער איז געווען לייטער פון דער „שוצהאפט"־לאגער אפטיילונג, פאקטיש די העכסטע אינסטאנץ פאר די ארעסטירטע. אבער אין 1935 איז אין דער עפענטליכקייט בעקאנט געווארען פאלען פון ברוטאלע אכזריות'ן איבער די ארעסטירטע און אויך וועגען דעם, אז וויגעל איז א שכור און שלאגט די ארעסטירטע. אפיציעל האט איהם חשר לאגער־קאמענדאנט געלאזט פאלען, ער האט איהם אבער געמאכט פאר זיין אדיוטאנט. ער איז געווארען „אונטערשטורמפיהרער" און איז אויסגעפוצט געווארען מיט די אפצייכנונג פון דער ס. ס. — א שווערד און א ברייטע שניר ארום איבער די פלייצעס אלס צייכען פון זיין אדיוטאנטען־אמט. גלייכצייטיג איז ער אויך דער לייטער פון דער „ווארשטאטען אינספעקציע" און ער קאנטראלירט אין דער דאזיגער פונקציע די נייע לייטונג פון דעם „שוצהאפט־לאגער אפטיילונג", דעם אויבערשטורם־פיהרער רעדלי. דאס איז די טיפישע קאריערע פון א „אונטערפיהרער".

אין חער לעצטער צייט מאכען די זיהן פון די אלטע נאציאנאל־סאציאליסטע משפחות קאריערע. זיי האבען אדורכגעמאכט די שולע פון דער היטלער יוגענד און האבען דארט בעוויזען זייער מיליטערישער צוגעפאסטקייט. אלס 16־יעהריגע בעווערבען זיי א ס. ס. פיהרער־שולע (למשל אין דעם קורארט טעלץ). דארט ווערען זיי ערצויגען אלס משרתים געגען אנטיסעמיטען און געהארטעוועט אין דער ראסען־תורה. דאן טרעטען זיי ארויס אלס שטאנדארטען ווערקער. דאס רוב אין דער ראנג פון א „הויפט־גרופען־פיהרער" אין א וואך־גרופע אדער שטאנדארט, בכדי אין משך פון איין אדער צוויי יאהר זיך צו בעקענען מיטן מיליטערישען דינסט. זיי אוואנסירען אלס „שטאנדארטען אויבער ווער־כער" און האבען אויסזיכט אויף א העכערען ס. ס. ראנג, אויב זיי בעזוכען נאך א פאר קורסען. זיי לערנען זיך די „פיהרער" פראפעסיע און די פאר מיליאן פון מיטעלשטאנד פרובירט מען איצט צו שאפען א טראדיציע. א „האקענקרייץ אריסטאקראטיע" בילדעט זיך אויס, און אלע אמטען אין מיליטער און דער מלוכה־פערוואלטונג ווערען איצט ווייז דורך זיי פערנומען.

אבער נאר זיהן פון שטרענג נאציאנאל סאציאליסטישע פאמיליעס קומען אין בעטראכט פאר אזעלכע קאריערעס. ריין ארישע אפשטאמונג מוז בעוויזען ווערען מינדעסטענס ביז'ן יאהר 1800. די יונגעלייט מוזען זיך משדך זיין נאר מיט פאמיליעס, וואר האבען דעמזעלבען יחוס וואס זיי. א סך מיטלען, למשל, דאס דעם „עהרען־שווערד" פון דער ס. ס. געהט איבער אלס ירושה אין דער משפחה און דאס זאל דינען צו דער שאפונג פון א נאציאנאל סאציאליסטישע פיהרער אריסטאקראטיע.

פאר די „אלטע" פיהרער איז חאס אוואנסירען אין דער ברויטער ארסיטאקראטיע פערשלאסען. זיי האבען בעוויזען זייער צוגעפאסטקייט אין דעם אפגעם קאמף געגען דער ארבייטערשאפט, זיי האבען אבער נאר דערגרייכט ביז צום גראד פון „גרופען־פיהרער". צוליב דעם זענען זיי אונצופרידען".

ווי לעבען יודען אין ליטע?

(פון א רייזע)

פון ל. פאגעלמאן

— 2 —

„וואס זאל איצט טון מיין זוהן", זאגט צו מיר אן׳אינטעליגענטער יוד פון קאוונע, „אז ער האט זיך מגייריט צו שטודירען און מען לאזט איצט א יוד אין ערגיץ נישט צו — נישט צו ארכיטעקטור, נישט צו מעדיצין, נישט צו אנדערע אינטעליגענטע פראפעסיעס".

און די זעלבע קלאג האב איך געהערט פון יודישע עלטערען אויך אין אנדערע לענדער: איך האב עס געהערט אין ווין, איך האב עס געהערט אין ווארשע, ווילנע און אין אנדערע פוילישע שטעט, וואס איך האב באזוכט. איך האב עס געהערט אין ריגע, און דערנאך האב איך עס געהערט אויך אין קאוונע, אזוי מעשטום דעזעלבער ווייגעשריי פון יודישע עלטערן: וואס טוט מען מיט די קינדער?

ס׳איז באמת א צער צו קוקען אויף דער יודישער יוגענד אין אייראפע. עפעס ווי א געדיכטע כמארע הענגט איבער איהר און די עלטערען זייערע זארגען איצט נישט אזוי וועגען זיך אליין ווי וועגען זייערע יורשים: „מילא מיר וועלען שוין ווי עס איז איבערשטופען מיט מאטערניש דאס ביסעל יאהרען, זאגען די אלטע פול מיט פערביטערונגקייט און יאוש, אבער וואס וועלען זיי טון? זיי הויבען דאך ערשט אן צו לעבען!"...

עס איז פאר מיר דעריבער געווען אן׳אמתע פרייד און מריסט צו זעהען אין קאוונע עטליכע הונדערט יודישע יונגעלייט און מיידלעך ביי דער ארבייט אין דער גרויסער חנייער האנדווערקער־שול, וואס דער „ארט" האט דארטען אויפגעבויט פאר דער יודישער יוגענד. עס האט אן׳אנטעם געטאן אויף מיר מיט מוט און ענערגיע. ווען איך האב דערזעהען די אלע יונגעבחורים און מיידלעך, שטייענדיג אין פערשידענע אפטיילען ביי מאשינען און ארבייטענדיג און צוגרייטענדיג זיך צום לעבען. וואס עס זאל נישט זיין וועט זיי שפעטער, וועלכע שטורעמס זיי זאל נישט אויסקומען צו בעגעגענען אין זייער ווייטערדיגען לעבען, וועלען זיי האבען אין זייערע הענד א פאך, מיט וועלכען זיי וועלען שוין נישט פערפאלען גיין.

אט זעה איך שטייט א בחור׳ל מיט א פאר גרויסע שווארצע יודישע אויגען שמעלצט אייזען מיט אן׳ עלעקטרישען שטראם און בויערט עפעס אין אייזען. עפעס האב איך אין איהם און זיין גאנצע פיגור דערפילט גלויבען, זיכערקייט אין זיך און אין עתיד. און אט שטייט א צווייטער אין אן׳אנדער אפטייל, און עוסקט זיך מיט דער גרויסער עלעקטרישער ראד, וואס דרייט זיך מיט דער הילף פון א ריזיגען לעדערנעם פאס. אויך אין איהם פיהלט זיך א טייל פון דער קראפט, ארום וועלכער ער איז בעשעפטיגט.

„וויפיל האט איהר דא אזעלכע יונגעלייט און מיידלעך?" פרעג איך ביים דירעקטאר פון דער שול, אן׳ענערגישען מאן מיט א יונגען ערנסטען פנים.

„ארום 5 הונדערט אזעלכע". ענטפערט ער מיר, פיהרענדיג מיך ווייטער פון איין אפטייל צו א צווייטען, פון איין שטאק צו אן׳אנדערען.

דער בנין איז נאך נישט פערענדיגט. אין עטליכע אפטיילונגען האלט מען איצט ערשט אין צוגרייטען. „עס פעהלט געלד". דערקלערט מיר דער אינזשעניער, „מיר האבען דאך אנגעהויבען בויען מיט א קליינעם קאפיטאל", גיט ער צו מיט א טאן ווי ער וואלט זיך ענטשולדיגט פאר מיר.

איך קוק ארויס פון די ברייטע פענסטער פון בנין און בעטראכט ס׳שטעטעל, וואס זעהט זיך פון דער ווייטענס, דארטען אין סלאבאדקע, איז פאראן די בעריהמטע ישיבה, וואו עס לערנען זיך הונדערטער ישיבה־בחורים פון אלע עקען וועלט.

דא, אין דער האנדווערקער־שול פון „ארט" לערנען זיך הונדערטער יודישע יונגעלייט אן׳ארבייט א פיזישע ארבייט. דארטען, אין חנר סלאבאדקער ישיבה ווערען געשאפען רבנים פאר גאר דער וועלט.

דער יוד טוט זיין ארבייט נישט קוקענדיג אויף די אלע רדיפות און ליידען, דער יוד גיט זיך נישט אונטער, כאטש עס קען זיך דוכטען צייטענווייז, אז אלץ איז שוין פערלוירען.

איך גיי ארויס אויף דער קאוונער גאס אן׳אויפגעמונטערטער, איך פאהר אויף דער קליינשטעטעלדיגער צוהריפגעטער דראזשקע, מיט א פערדעל וועמעס פאדקאוועס עס קלאפען הילכיג איבער דער פוסטער גאס.

פלוצלינג דערזעה איך א גרופע פאליציי־לייט, וועלכע פיהרען דריי יונגעלייט. אי דפרעג ביים דראזשקער וואו עס זענען די ארעסטירטע, ער גיט אויף מיר א קוק מיט א דורכדרינגליכען פארשעמדיגען בליק, און ענטפערט פארזיכטיג: „איך ווייס נישט". און איך דערפיהל אין זיין ענטפער, אז ער ווייס יא, נאר האלט נישט פאר נויטיג צו ריידען.

איך האב אבער אויסגעפונען העם ענטפער א ביסעל שפעטער, פון א מעהר פערדעווהדיגען און אויך מעהר אינפארמירטען מאן.

אין ליטע ארעסטירט מען אפט פאר פאליטישע ענינים. אפילו בלויז אויף א חשד, מ׳ארעסטירט אויך א היפש ביסעל פויערים פאר פאליטישע „פערברעכענס". דער דארף פנטעוועט זך פון צייט צו צייט. און מען מוז אנשרעקען דעם אומצופרידענעם פויער כדי צו האלטען די אחדנונג.

נישט לאנג צוריק דערצעהלט מען מיר, האט מען אפילו אויסגעפיהרט א מויטרספק איבער עטליכע פויערים, און אין די צייטונגען האט מען די געשיכטע געמוזט איבערגעגעבען לויטן נוסח פון דער רעגירונג. מען איז געווען געצוואונגען אויסצודריקען צופרידנהייט אין דער פרעסע: גוט אזוי. הייסט עס. וואס מען האט די האזיגע פויערים געטויט, זיי זענען גים טאקע ווערט געווען, און זאל מען זיך נישט בונטעווען געגען דער רעגירונג...

און יודישען לעבען אין ליטע זענען פארט נאך פערבליבען עטליכע קולטורעלע פעסטונגען, וועלכע זענען אומברחמנותדיג צושטערט געווארען אין אנדער אייראפעאישע לענדער, וואו עס הערשט דיקטאטור, אזוי למשל האט מיר באמת געפרייט, ווען איך האב אויסגעפונען אז עס לעבען נאך דארטען און בליהען יודישע שולען, סיי אין יודיש סיי אין העברעאיש, איך ווייס מיט וואס פאר א מאטערניש עס עקזיסטירען די יודישע שולען אין פוילען. איך ווייס ווי גרויזאם עס איז דערשטיקט געווארען דער יודישער שול־וועזען אין לעטלאנד, און עס האט מיר אנגענעהם איבערראשט אויסצוגעפינען אז חער יודישער שולוועזען אין ליטע איז נישט שטארק אנגעריהרט געווארען פון דער מכה.

די ליטווישע רעגירונג האט דערוויל געלאזען צורוה דעם יודישען קולטור לעבען, זי וויל, קענטיג נישט גיין אינגאנצען אויפ׳ן לאטווישען וועג פון צעשטערען אלע שפורען אלע סמנים פון א דעמאקראטישער פערוואלטונג, זי איז, ווייזט אויס, א ביסעל מעהר טאלעראנט אין געוויסע פונקטען.

אזוי איז מיט די יודישע שולען: זי וויל בעסער האלטען זיי אונטער א געוויסען קאנטראל און מיט געוויסע בעגרענצונגען, איידער אומזיסט ארויסצורופען בייז בלוט און אויפרעגונג ביי דער יודישער בעפעלקערונג דורך א ברוטאלען פערבאט אויף די שולען.

עס זענען אויך נישט אנגעריהרט געווארען אז עלכע יודישע פינאנציעלע און עקאנאמישע ארגאניזאציעס ווי די יודישע פאלקסבאנק מיט זייער צענטראלער פיהרענדיגער קערפערשאפט אין קאוונע. די דאזיגע יודישע קאאפעראטיווע בענק זענען יעטארק פערשפרייט און פערצווייגט אין ליטע און שפילען א וויכטיגע ראלע אין יודישען עקאנאמישען לעבען, ארויסהעלפענדיג דער יודישער בעפעלקערונג מיט הלוואות, סיי קלענערע, סיי גרעסערע.

די יודישע פאלקס־בענק גיבען הלוואות אויף קלענערע פראצענטער. זיי מאכען אויך געוויסע פערגרינגערונגען פארן אומפערמעגליכען יודען, און אזוי דינען זיי ווי א גוטער מיטעל צו שטיצען די יודישע בעפעלקערונג מיט ביליגען קרעדיט.

עס מערקט זיך בכלל א געוויסע שטרעבונג ארויסצוהעלפען זיך אליין ביי די געפאלענע יודישע מאסען אין אייראפע נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס עס הערשט צווישען זיי גאנץ ווייניג אייניגקייט.

קיין איינינקייט איז נישטא. פערקעהרט, יודען רייסען זיך איצט ארום אומעטום פונקט אזוי ווי פריהער, אזוי ווי אמאל, אזוי ווי שטענדיג. נישט קוקענדיג אויף די איצטיגע טראגישע דערפאהרונגען און איבערלעבונגען, נישט קוקענדיג אויף די געפאהרליכע סכנות, וועלכע רינגלען איצט ארום דעם יודען.

דער יוד בליבט טריי צו זיך אליין, צו זיינע אלטע יודישע מעוואוינהייטען און שטריכען..

דער כח און ווידערשטאנדס־קראפט פון דער מלוכה איז אפהענגיג פון דער בעקעמפונג פון שווינדזוכט

פון ד״ר מיכאל גערשוז

שווינדזוכט — די דאזיגע פלאג פון דער מענשהייט — פערשליגט א גרויסע צאהל קרבנות, שאפט געוואלדיג שווערע לעבענס־בעדינגונגען פאר די קראנקע אליין און אויך פאר די ארומיגע געזונדע מענשען.

די דאזיגע קראנקהייט בעקומט נאך א גרעסערע בעדייטונג צוליב דעם, וואס זי איז א רעזולטאט פון א רייהע נעגאטיווע איינפלוסען אויפ׳ן מענש, נישט נאר פיזישע, נאר אויך פסיכישע. דאס גאנצע מענשליכע לעבען, מיט אלע זיינע פיזאלאגישע און גייסטיגע ערשיינונגען, אלע אונגינסטיגע עקאנאמישע און געזעלשאפטליכע בעדינגונגען, שפילען א וויכטיגע ראלע אין דער ענטוויקלונג פון שווינדזוכט.

אין קאמף געגען שווינדזוכט שפילט די הויפט ראלע די ווידערשטאנדספעהיגקייט פון מענשליכען ארגאניזם.

עס איז נישט פערהאן קיין מעגליכקייטען אויסצומיידען דאס אריינדרינגען פון די שווינדזוכט־באצילען אין מענשליכען ארגאניזם. עס נוצען נישט קיין שום היגיענישע מיטלען. ד גרעסטע ריינקייט און פיינקייט פון דער סביבה שליסט נישט אויס די מעגליכקייט, אז די דאזיגע געפעהרליכע פאר׳ן מענשליכען ארגאניזם מיקראסקאפישע באצילען זאלען נישט אריינדרינגען.

ביי שווינדזוכט, ווי איך האב שוין בעטאנט, האט א דעצידירענדע ראלע דער צושטאנד פון מענשליכען ארגאניזם — זיין ווידערשטאנדס־פעהיגקייט. אויסערליכע בעדינגונגען, היגיענע, האט נאר א בעדייטונג אויף אזויפיל, וויפיל זיין ווירקען גינסטיג אדער אונגינסטיג אויפ׳ן אלגעמיינעם געזונד־צושטאנד, און נישט דערפאר, וואס אין ארגאניזם דרינגען אריין מעהר אדער ווייניגער באצילן.

פון דעם שטאנדפונקט קען און מוז דער קאמף געגען שווינדזוכט געפיהרט ווערען אין דער ריכטונג פון פערשטארקען דעם ארגאניזם, פערגרעסערען זיין ווידערשטאנדס־קראפט.

נאטירליך, אז ריינע לופט, ריינקייט בכלל און גוטע דערנעהרונג האבען אויך א גרויסע בעדייטונג. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס שווינדזוכט הערשט הויפטזעכליך צווישען ארימע מענשען. אבער דאך — ווי איך האב שוין בעטאנט — איז די וויכטיגסטע זאך, די כחות פון מענשליכען ארגאניזם אליין.

שאפען היגיענישע בעדינגונגען, וואס זאלען בעגינסטיגען דעם קאמף מיט שווינדזוכט איז מעגליך נאר ביים הויבען די אלגעמיינע קולטור און ביי א געוויסען וואוילשטאנד.

א קראנקער אויף שווינדזוכט פערלירט אויף א לאנגע צייט, און אפטמאל אויף זיין גאנץ קורץ לעבען, די ארבייטס־פעהיגקייט, און ווערט א לאסט פאר זיך און פאר דער סביבה און שאפט א דור, וואס איז נאך מעהר אונטערגעווארפען דער דאזיגער קראנקהייט.

איזאלירען אלע קראנקע איז אוממעגליך. שאפען פאר די אלע קראנקע, בעזונדערס אין ערשטען סטאדיום פון זייער קראנקהייט, געהעריגע וואוינונגס און קלימאטישע בעדינגונגען ווי אויך געהעריגע דערנעהרונג — דערויף זענען נישט פערהאן די נויטיגע מיטלען, דערצו נאך אין אונזער צייט פון עקאנאמישען און פינאנציעלען וועלט־קריזיס.

די פערזענליכע, געזעלשאפטליכע און מלוכהשע אקציע אין קאמף מיט שווינדזוכט, דארף געהן אין דריי ריכטונגען:

1) צוואנגס־מעדיצינישע אונטערזוכונג פון פערזאנען, וואס האבען בדעה חתונה צו האבען, אין פאל, ווען זיי ווילען האבען קינדער.

2) קראנקע אויף שווינדזוכט טארען נישט האבען קיין קינדער אזוי לאנג, ווי זיי וועלען נישט זיין פולשטענדיג אויסגעהיילט, און אויב א קראנקע פרוי ווערט מעוברת, דארף די שוואנגערשאפט איבערגעריסען ווערען, וואס איז ערלויבט דורך דער געזעצגעבונג פון אלע קולטורעלע מלוכות און

3) היילען די עלטערן, וואס זענען קראנק אויף שווינדזוכט שוין אין ערשטען סטאדיום פון זייער קראנקהייט.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
מעקסועלע פעראטונגען פון פסיכא - אנאליזע
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.
זונטאג און חגאות פון 9—12.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט,-געשלעכטס קראנקהייטען און מענער־שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען און נעמט אן
פיעטריקאווער 161 טעל. 245-21
פון 11 פריה ביז 3 בייטאג און פון 7 ביז 9 אוונט
זונטאג פון 8—1 בייטאג.
פאר פרויען א בעזונדער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא־פרייזען

פרייע פייגעל

(דערצעהלונג)

פון ב. קעניאז

זיי זענען אנטלאפען.

ביים אויטאמאביל־ראד איז ער געזעסען — א דורכגעטריבענער קארטען־שפילער, ס פנים מאגער, שעהן. לעבען איהם — די געליבטע. זיי האבען זיך געטראגען פון פאריז צו דער ריוויערא, זיך געטראגען גיך, א שעה, צוויי; זענען געפלויגען און האבען געשוויגען.

פערביי געפאהרען וועלדער, פעלדער און דער מוח ביי איהם איז געלאפען אויף ווייטיגע וועגען. ער האט אויסגערעכענט די רייכסטע שפיל־פלעצער... איצט אז ער האט צענדליגער טויזענדער פראנק, וועט ער שפילען ברייט. מיט גרויס אזארט, וועט געווינען א פערמעגען. ביידע — ער און די געליבטע — האבען ס׳געלד געגנב׳עט אין פאריז. איצט אנטלויפ׳ען זיי, און ווער ווייסט, צי די גרויסע באנקנאטען זענען נישט געצייכענט? און אז זיי זענען געצייכענט? ווער וועט זיך אין דער שפיל־קאזינא אומקוקען, צי ס׳געלד איז געצייכענט? און פון וואנען איז ער אזוי זיכער, אז ער וועט געווינען? און אז ער וועט פערלירען? האט מאדעלין מיט זיך א פאק צירונג. ס׳צירונג האבען זיי געגנבעט צוזאמען מיט׳ן געלד. ער וועט אבער נישט פערלירען. שטענדיג ווען מאדעלין זיצט נעבען איהם — געווינט ער.

איבער די פעלדער האט זיך שוין געוועהען סעינט מעקסים. די אלטע גאטישע קירך האט זיך געהויבען איבער׳ן שטעטעל. מאדעלין האט זיך פענסטער איינגעהילט אין פוטער און געזאגט:

— מיר וועלען זיך אפשטעלען אין סעינט מעקסים. מיר וועלען עסען מיטאג. דערצו האב איך פון קינדהייט אן געוואלט זעהן דאס שטעטעל.

זיי זענען פערפאהרען אין גאסט־הויז, האבען בעשטעלט מיטאג. מען האט געגומען איין שנאפס, נאך א שנאפס, א דריטען. מען האט זיך צעווארעמט און זיך געזעצט עסען. נאכ׳ן עסען האט מאדעלין זיך געבעטען ביים געליבטען:

— כ׳וואלט געוואלט אנקוקען די אלטע גאטישע קירך.

— גוט. מיר וועלען צוגעהן.

און כאטש ער איז געווען א פראפעסיאנעלער קארטען־שפילער, האט ער ליב געהאט קונסט. זיך געגוויסיגט אין דעם, ווי אין ברויט, ווי אין וויין.

— דארט געפינט זיך — האט מאדעלין זיך א הויב געטון — א רעליקוויע פון מאריע מאגדאלענא. און מאריע איז מיין בעליבטע הייליגע. קום, לאמיר צוגעהן!

זיי זענען צוגעפאהרען. ער איז געבליבען שטעהן ביים אריינגאנג. מאדעלין האט אויפגעזוכט אן אלטיטשקע פרוי, אן אויפפאסערין, וואס האט זי געפיהרט צו דער רעליקוויע.

א וואקסען ליכט, וואס די אלטיטשקע האט געהאלטען אין דער האנד, האט קוים בעלויכטען ס׳צימער. פון דער טונקעלקייט האט ארויסגעלויכטען א גאלדען פנים. א רוהיגקייט, וואס שלעפערט איין, האט זיך געטראגען פונ׳ם פנים. מאדעלין האט אנידערגעקניט. פערמאכט די אויגען און געוואלט תפילה טון. נישט דער מוח, נישט די ליפען האבען געקענט ארויסברענגען א ווארט. אין האלז האט זיך אוועקגעשטעלט א קנויל, און טרעהרען האבען זיך געגאסען פון די אויגען.

אזוי האט זי געקניט א לענגערע צייט. דערנאך האט זי זיך אויפגעשטעלט. דער אלטיטשקער׳ס האנד האט זיך געשאקעלט. ס׳ליכט האט זיך געהאלטען ביים אויסברענען.

איבער דער רעליקוויע איז געהאנגען א צדקה־טעפעל. מאדעלין האט עס דערזעהן, און א בעהאלטענע פרייד האט זי דורכגענומען. זי האט זיך א וויילע געקווענקעלט. דערנאך האט זי ארויסגעשלעפט פון דער בעהאלטענער קעשענע ס׳פעקעל צירונג און עס אריינגעשטופט אינ׳ם צדקה־טעפעל.

— וואס דארף איך צירונג? — האט מאדעלין געטראכט — מיר הויבען אן א ניי לעבען. מיר האבען גענוג געלד. מיר דארפען נישט קיין צירונג.

איהר געליבטער האט געשפרייזט אינ׳ם אריינגאנג פונ׳ם קלויסטער. ער האט זיך נישט געאיילט — צייט איז געווען איבערגענוג — ער האט זיך אבער נישט אויפגעהערט צו שרעקען, מורא געהאט, צי מען יאגט זיך נישט נאך איהם. און טאמער יאגט מען זיך? און טאמער זענען די באנקנאטען געצייכענט? ער האט אפילו קיין צייט נישט געהאט זיי גוט צו בעטראכטען — — — מיט זיין אייגען געלד וואס וועט ער קענען אויפטון? גארנישט! האט דאך מאדעלין ס׳פעקעל צירונג. זיי וועלען עס פערקויפען.

ער האט ארויסגעשלעפט דעם פאק פאפירען־געלד, און וואו א פושקע — האט ער אריינגעשטופט באנקנאטען, געשטופט — וואו א לאך, ביז ער איז געבליבען מיט ליידיגע הענד. ער איז געבליבען שטעהן מיט אן׳אפען מויל און געטראכט וואס ער האט דא אפגעטון.

מאדעלין איז פונקט דעמאלט אנגעקומען. זיי זענען ארויס פונ׳ם קלויסטער. אין דער פינסטער האט איינער נישט געקאנט זעהן דעם צווייטענ׳ס פנים. אויף דער גאס האט ער זי גענומען אונטער׳ן ארעם. איהר געהאלפען אריינגעהן אינ׳ם אויטאמאביל. אז ער האט א נעם געטון ס׳רעדעל, האט ער זי געפרעגט:

— מיר האבען גארנישט פערגעסען? זעה, צי דו האסט ס׳צירונג.

— ס׳צירונג? — איז זי מיטאמאל בלאס געווארען — זיי נישט בייז, איך האב זיך נישט געקאנט העלפען; זיי נישט בייז, ס׳צירונג האב איך איבערגעלאזט אינ׳ם קלויסטער.

ער האט גארנישט געענטפערט. זי האט זיך דער שראקען, איהם א נעם געטון פאר דער האנד:

— וואס איז? וואס שווייגסטו? כ׳זעה, ביזט בייז.

ער האט אוועקגעלייגט זיינע ביידע הענד אויף איהרע אקסלען:

— כ׳בין נישט בייז. איצט זענען מיר פרייע פייגעל. מיר דארפען זיך נישט שרעקען מעהר.

— וואס מיינסטו?

— ס׳געלד — אפשר איז עס געצייכענט — האב איך אריינגעשטופט אין די צדקה־פושקעס. בעסער אזוי...

ער האט אפגעזיפצט.

זי האט א הויב געטון ס׳פנים, זיך איינגעקוקט אין זיינס:

— כ׳בין גליקליך! כ׳בין אזוי גליקליך!

יודיש: א. פען.

אויף וואָס דאַרפֿען יודען האָבען קהלות

פֿון ד״ר יעקב וויגאָדסקי

רעדט איהר מיט גוטע און געבילדעטע יודען מכּוח קהלות, הערט איהר על פּי רוב די גאַנץ נאַאיווע, אָבער אויפֿריכטיגע פֿראַגען: אויף וואָסערע צרות דאַרפֿען יודען בכלל האָבען קהילות?

איך וויל פּרובירען שאַפֿען אין דעם פּונקט פֿולשטענדיגע קלאָרהייט.

אַ קהלה איז קודם־כּל אַ צענטראַלער יודישער מוסד, וואָס דערגענצט די קאָמונאַלע זעלבסטפֿער־וואַלטונג בעפֿרידיגענדיג די יודישע נויט, וועלכע די לאָקאַלע זעלבסטפֿערוואַלטונג בעפֿרידיגט, מחמת וועלכע עס איז טעמים, נישט.

אַ קהלה איז אַזוי צו זאָגען אַ צוגאָב־אינסטי־טוציע צו דער קאָמונאַלער זעלבסטפֿערוואַלטונג. וואָס פֿולער און ווירקליכער די יודישע פֿאַקטישע גלייכבערעכטיגונג אין וועלכען עס איז לאַנד שטעלט זיך פֿאָר, אַלץ פֿולשטענדיגער ווערען די יודישע הצטרכותן בעפֿרידיגט דורך דער קאָמונאַלער זעלבסטפֿערוואַלטונג און אַלץ ווייניגער אַרבייט האָט אין דעם פּרט די קהלה. אין די לענדער אָבער, וואו די פֿאַקטישע יודישע גלייכבערעכטיגונג איז אַ כּלומרשטע און שטייט שטאַרק אָפּ פֿון דער אמת'ער גלייכבערעכטיגונג, דאָרטען האָבען די קהלות זייער אַ ברייטען אַרבייטס־פֿעלד, ווייל אַ היבשע און אָפֿט דער גרעסטער טייל פֿון יודישע אָרטיגע נויטען, וועלכע די זעלבסטפֿערוואַלטונג איז מחויב צו בע־פֿרידיגען, ווערען דורך איהר אָדער גאָר נישט אָדער נאָר טיילווייז בעפֿרידיגט!...

אַזוי למשל ווערט דער „זאַכען־אָפּצאָל" פֿאַר יודישע פֿאָלקס־שולען אָדער גאָר נישט אָדער נאָר אין אַ קליינעם טייל אויסגעצאָהלט. אַזוי ווי די מלוכה פֿון איהר זייט צאָהלט קיין גראָשען נישט פֿאַר דעם „פּערסאָנאַלען־אָפּצאָל" אין די יודישע שולען, מוז די יודישע קהלה, ווען זי וויל אָדער נישט, אויף וויפֿיל זי קען נאָר, פֿון איהר בודושעט דעקען כאָטש אַ טייל פֿון די דאָזיגע נאָרמאַלע הכנסות פֿון אַ פֿאָלקס־שול.

ווייטער מוזען אונטער אַזוינע תּנאים די אונ־טערשטיצונגען פֿון די יודישע צדקה־מוסדות (פֿילאַנ־טראָפּישע) אויך פֿאַלען אויף די פּלייצעס פֿון דער קהלה.

די אַרבייטסלאָזע און פּרנסהלאָזע יודען פֿון אַזאַ שטאָט, וועלכע זענען על פּי רוב נישט רעגיס־טרירט, קענען כּמעט נישט פֿאָדערען מעדיציניש ע הילף פֿון דער קאָמונאַלער סאָציאַלער פֿערזאָרגונג און מוזען זיך אויך מכּח דעם ווענדען צו פֿאַר קהלה!..

אין אַזאַ זעלבסטפֿערוואַלטונג ווייטער געפֿינט נאָר אַ נישט גרויסער טייל יודען אַרבייט, אַלס אַרביי־טער, אָנגעשטעלטע, בעלי־מלאכות א. א. וו. דורך דעם ווערט פֿערשטאַרקט די אַזוי אויך זייער גרויסע צאָל אַרבייטסלאָזע, וואָס שלאָגען אָפּ די שוועלען פֿון די קהילות, זוכענדיג אומזיסט אַרבייט אָדער אונטערשטיצונג...

אַזוי אַרום וואַרפֿט פֿון זיך אַראָפּ אין לענדער, וואו יודען האָבען קיין פֿאַקטישע גלייכבערעכטיגונג נישט, די קאָמונאַלע זעלבסטפֿערוואַלטונג, דאָס בעפֿרידיגען פֿון אַ גרויסען טייל יודישע הצטרכותן, וועלכע זי זוכט אַריבערצוּוואַרפֿען אויף די פּלייצעס פֿון די אָרטיגע קהלות!... דאָ מוז זיך פֿיהרען אַ שטענדיגער קאַמף צווישען די קהלות און די קאָמונאַלע זעלבסטפֿערוואַלטונגען.

על כּל פּנים איז דאָך דאָ אַ קהלה דרינגענד נויטיג אויך צו בעפֿרידיגען די יודישע נויט, וועל־כע נישט די מלוכה און נישט די זעלבסטפֿערוואַלטונג ווילען נישט אָדער קענען נישט בעפֿרידיגען.

צו די דאָזיגע הצטרכותן געהערען אויך די רעליגיעזע און נאַציאָנאַל־קולטורעלע נויט פֿון יודען, וועלכע ווערען הן מצד דער מלוכה און הן מצד דער זעלבסטפֿערוואַלטונג כּמעט גאָר נישט גענומען אין אַכט און אָהן וועלכע קיין יודישער קיבוץ קען דערווייל לכל־הפּחות נישט עקזיסטירען. אין די דאָזיגע נויט קומט צום אויסדרוק די גייסטיגע בעזונדערקייט און די אייגענאַרטיגקייט פֿון דעם יודישען פֿאָלק. דאָס זענען פֿאַר יודען די טייער־סטע בעדערפֿענישען, וועלכע אין אַ היפּשע ביסעל לענדער קען נאָר אַ קהלה בעפֿרידיגען.

מיט דעם אויבענגעזאָגטען ווערען נאָך אָבער ווייט נישט אַלע בעדערפֿענישען, וואָס אַ קהלה קען און מוז בעפֿרידיגען, אויסגעשעפּט: דער עיקר טעט, פֿאַרוואָס יודען קענען אָהן אַ קהלה נישט אויס קומען, איז די וויכטיגסטע און עלעמענטאַרסטע בעדערפֿעניש צו זיין אַן אָרגאַניזירטער קבוץ!

די קהלה מוז זיין דער צענטער, וואָס אָרגאַ־ניזירט די יודישע מאַסע, וואָס שאַפֿט כּוחות אויף צו קעמפֿען פֿאַר יודישע רעכט, פֿאַר יודישע גלייכ־בערעכטיגונג און פֿולבערעכטיגונג אין די שטעט. אָהן אַ צענטראַלער אָרגאַניזאַציע ווערט די יודישע מאַסע אין די שטעט אַ צושטויבטע, וואָס ווייס נישט ווי זיך צו שיצען און קען זיך אויך נישט שיצען געגען די אַלע בעגרענצונגען און רדיפֿות, וועלכע זיי האָבען אויסצושטיין אין דעם טאָג־טעגליכען לעבען! דעם כּח פֿאַר אַזאַ קאַמף און שוץ קען געבען נאָר אַ צענטראַלע אָרגאַניזאַציע, וואָס נעמט אַרום מעהר־ווייניגער אַלע יודישע וווּש בים פֿון שטאָט.

אַ יודישע קהלה מוז זיין דער אויטאָריטאַטיווער אָרגאַניזירטער יודישער צענטער, וואו איטליכער יוד זאָל זיך קענען ווענדען אין זיין נויט, זוכען שוץ געגען די עוולות, וואָס ווערען איהם אָפּגעטון און — אַנווייזונגען, ווי צו קאָאָרדינירען די טע־טיגקייט פֿון יחיד מיט דער טעטיגקייט פֿון כּלל.

צוזאַמען מיט דער אָרגאַניזאַטאָרישער אַרבייט פֿון דער קהלה שפּילט זייער אַ גרויסע ראָלע די רעפּרעזענטאַטיווע פֿונקציע פֿון דער קהלה. די יו־דישע רעפּרעזענטאַנץ איז שוין מקדמונים אָן געווען על פּי רוב נישט קיין נאָרמאַלע: דערמאָנט זיך נאָר די אַמאָליגע גבאים און פּרנסים פֿון דער קהלה, וועלכע האָבען זייער אָפֿט געהערט צו די „תּקיפֿים". רעפּרעזענטירען יודען קענען נאָר גע־קליבענע פֿאָרשטעהער, צו וועמען דער יודישער עולם האָט צוטרוי, הן בנוגע צו זייער מאָראַליטעט און הן בנוגע צו זייערע פֿעהיגקייטען. היינטיגען טאָג זעהען מיר דאָך, וואָס פֿאַר אַ מענשען עס האָ־בען די העזה צו ווענדען זיך „אין דעם נאָמען פֿון פּוילישע יודען" אפֿילו צו די פֿאָרשטעהער פֿון דער העכסטער מאַכט!... עס האָט זיך אויסגע־בילדעט ביי יודען אַ בעזונדערע גרופּע פֿון הענדלער מיט'ן פּוילישען פּאַטריאָטיזם, וועלכע שטרעבט מיט דער הילף פֿון געוויסע, דורך זיי אָפּגענאַרטע, מאַכטהאָבער — אָנצוּוואַרפֿען זיך דער יודישער געזעלשאַפֿט געגען איהר ווילען, אַלס „פֿאָרשטעהער"! רעדען אין נאָמען פֿון יודען דאַרף מען קענען און האָבען דאָס רעכט דערצו!...

בכלל טאָר מען נישט איבערטרייבען די בע־דייטונג פֿון תּקנות, וואָס שמעלערען שטאַרק איין די טעטיגקייט פֿון אַ קהלה, וועלכע ווערט אָפֿט אונ־טער דער אָנפֿיהרונג פֿון איבערגעגעבענע מענ־שען נישט דאָס, וואָס עמיצער וויל, נאָר דאָס, וואָס דער ביטערער יודישער לעבען פֿאָדערט פֿון איהר....

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציעל־אַרצט פֿאַר מענער · שוועכע־בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פֿון 9—1 פֿאַרמיטאָג
פֿאַר אונבעמיטעלטע — לעמשניצע־פּרייזען

ראַדיאָ - ווינקעל

גראַמאָפאָן פּליטען אָדער נישט?

זינט ראַדיאָ האָט דערוואַקסען די ליכטיגע שיין פֿיהרען די ראַדיאָ הערער אַ פֿערביטערטען קאַמף: צופֿיל גראַמאָפֿאָן - פּליטען! — שרייט איין צד, צו־וויניג — שרייט דער אנדערער צד. ווערזשע איז דאָ גערעכט?

עס איז גאָרנישט פֿון די לייכטע זאַכען צו ענט־פֿערען אויף דער דאָזיגער פֿראַגע. און ווירקליך — ווי קאָן מען האָס פֿיינד האָבען אַ גראַמאָפֿאָן־פּליטע? זי האָט דאָך אַזוי פֿיל מעלות! ערשטענס, קאָן מען האָבען אַן אויסוואַהל פֿון די בעסטע שאַפֿונגען און דער עיקר — פֿון די בעסטע און בערימטעסטע אויס פֿיהרער. און נאָך אַ זאַך. אַז אַ לעבעדיגער אַרטיסט טרעט אויף אין קיינמאָל נישט די פֿולע זיכערהייט, אַז דער „גומער" וועט איהם געלונגען, ער קאָן גראָד זיין דענערווירט אָדער אין אַ שלעכטער שטימונג. דאַנקענדיג די גראַמאָפֿאָן פּליטע גיט אונז דאָס ווערק אויסגעפֿיהרט אין אַ מאָמענט ווען דער אַרטיסט האָט זיך געפֿונען אין זיין בעסטער „פֿאָרמע".

קומען אָבער אנדערע ראַדיאָ הערער און זאָגען פּונקט פֿערקעהרט, זיי איז ליבער דער שוואַכסטער נומער פֿון לעבעדיגען אַרטיסט, איידער די בעסטע וועלכע איז פֿאָרט נאָר אַ מעכאַנישע טויטע פּליטע. נאָר דער לעבעדיגער מענש מיט אַלע זיינע צופֿעליגע פֿעהלערען, שטימונגען און קאַפּריזען. דערצו נאָך, אַז מיר ווילען צוהערען דאָס געריוש, וואָס דערמאָנט זיך פֿון קאָנצערט זאַל, דאָס סטראַשען פֿון די אינסט־רומענטען — דאָס זענען די פּסיכאָלאָגישע מאָמענ־טען וואָס גיבען דעם ראַדיאָ־הערער אַ מעגליכקייט צו פֿיהלען דעם ריטם פֿון לעבען. וואָס איז דען דער וואונדער אַז די גראַמאָפֿאָן־פּליטע איז פֿאַר אַזאַ ראַדיאָ הערער ניש מעהר, ווי אַ אידעאַלע, קלאַסישע פֿיגור, אָבער... אויס גיפּס, אַ טויטע זאַך און נישט מעהר.

די אָנהענגער פֿון דער גראַמאָפֿאָן פּליטע פּראָטעס־טירען אָבער נעגען דעם און זאָגען אַז אויב פֿאַר אַזאַ ראַדיאָ־הערער איז די גראַמאָפֿאָן פּליטע נישט מעהר ווי „קאָנסערווירטע" מוזיק, דאַרפֿען זיי מערקען אויך און דעם אַז ראַדיאָ גופֿא האָט דאָך אויך עפּעס צו טון מיט אַפּאַראַטען, מעכאַנישמען און מאַשינען און חשמל — אַחוץ עס קיינעם נישט.

צו אָט דעם אַרגומענט און נאָך נישט ענטשי־דענעם קאַמף צווישען די צוויי ראַדיאָ־הערער וועט אָבער אין קורצען קומען אַ סוף. ווייל די גרויסע וועלטפֿירמעס פֿון גראַמאָפֿאָן פּליטען זענען אַרויס מיט אַ פֿאָדערונג מען זאָל אונבעדינגט בעגרענעצען די צאָהל פּליטען, וואָס ווערען געשפּילט דורכן ראַ־דיאָ, אין נאָמען פֿון די אַרטיסטען, וואָס זינגען פֿאַרן גראַמאָפֿאָן, זענען די דאָזיגע פֿירמעס אַרויס מיט געלד־תּביעות צו די ראַדיאָ־סטאַציעס אויפֿן יסוד פֿון אויטאָרען־רעכט. אויך אין פּוילען וועט מוזען קומען צו אַ פֿערשטענדיגונג וועלכע זאָל רעגולירען די פֿראַ־גע פֿון דער גראַמאָפֿאָן־פּליטע, זעלבסטפֿערשטענדליך וועט בקרוב חר ראַדיאָ אין פּוילען אויסאַרבייטען אַ ספּעציעלען פּליטען־רעפּערטואַר, וואָס זאָל שטעהן אויף דער העכסטער מדרגה אין זין פֿון אויפֿפֿיהרונג און טעכנישער פֿולקאָמענהייט.

אַזוי אַרום וועלען בעפֿרידיגט ווערען ביידע מינים ראַדיאָ־הערער סיי די אָנהענגער פֿון דער גראַמאָפֿאָן־פּליטע, סיי די געגנער. די אָנהענגער וועלען האָבען די מעגליכקייט צו הערען דאָס שענסטע און בעסטע פֿונם פּליטען־רעפּערטואַר. די געגנער וועלען דערפֿאַר האָ־בען וואָס אַן אמת נישט אַזאַ אידעאַלע מוזיק, אָבער אויסגעפֿיהרט וועט זי זיין דורך לעבעדיגע מענשען.

ראַדיאָ און פּרעסע אויפֿן אינטערנאַ־ציאָנאַלען זשורנאַליסטען צוזאַמענ־פֿאָהר אין בריסעל.

אויפֿן לעצטען אינטערנאַציאָנאַלען זשורנאַליסטען צוזאַמענפֿאָהר אין בריסעל האָט מען בעהאַנדעלט די פֿראַגע וועגען דער קאָנקורענץ צווישען ראַדיאָ און פּרעסע, אָט די צוויי נייעסטע אינפֿאָרמאַציאָנס־מיט־לען, עס איז בעשלאָסען געוואָרען אַז די אינפֿאָרמאַ־ציאָנס אויעדיציעס זאָלען טעגליך געדויערען נישט מעהר ווי 45 מינוט און נישט מעהר ווי דריי מאָל אין דער וואָך. אין דער פּרעסע־איבערזיכט פֿון ראַ־דיאָ טאָר מען נישט געבען קיין גאַנצע שטעלען, וואָס ווערען גענומען פֿון דער געדרוקטער פּרעסע. די פּרע־סע איבערזיכט גופֿא קאָן געגעבען ווערען הכסטענס צוויי מאָל אין טאָג און דויערען זאָל זי נישט מעהר ווי 10 מינוט. חערביי איז אָבער כאַראַקטעריסטיש דער פּראָיעקט וואָס עמיצער פֿון דידעלעגאַטען האָט געגעבען און לויט איהם זאָל מען פֿערווערען צו טראַנסמיטירען פֿאַרלאַמענט און געריכטס־זיצונגען.

Dr. R.Zalcwasser
כירורג
CEGIELNIANA 19, tel. 125-27
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פֿון 1—2 מיטאָג און פֿון 4—6.30 אָוונט

די ווייסרוסישע אינדוסטריע קען ברענגען מעהר סחורות פֿאַר'ן ברייטען געברויך אין ראַטען־רוסלאַנד

דער מאָסקווער „עמעס" שרייבט:

מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק זענען אין אַלע אונ־טערנעהמונגען פֿון סאָוויעטישען ווייסרוסלאַנד גע־ווען כּפעציעלע צעכען, וואָס האָבען אויסגעאַרבייט סחורות פֿאַר'ן ברייטען געברויך פֿונ'ם אָפּפֿאַל. פֿאַר דער לעצטער צייט איז אָבער אָפּגעשוואַכט גע־וואָרען די אויפֿמערקזאַמקייט פֿון די ווירטשאַפֿט־לער צו די דאָזיגע צעכען. אין אַ טייל אונטערנעה־מונגען האָט מען אינגאַנצען ליקווידירט די דאָ־זיגע צעכען (מינסקער מאַשינבוי־זאַוואָד, אויף קי־ראָווס נאָמען און אַנד.) אין אַ טייל אונטערנעהמונ־גען עקזיסטירען זיי נאָך כּלומרשט, אָבער נאָר פֿאָר־מעל, ווייל פֿאַקטיש לאָזען זיי כּמעט נישט אַרויס אַזאַ שלעכטע פּראָדוקציע, וואָס קיינער וויל זי נישט קויפֿען. און די אָנפֿיהרער טענה'ן, אַז „עס לוינט בכלל נישט צו האַלטען די אוטיל־צעכען" (זאַוואָד „וואָראָשילאָוו", מינסק).

אויפֿ'ן האָלץ־בעאַרבייטונג־זאַוואָד „מאָלאָטאָוו" (מינסק) האָט פֿאַראַיאָהרען עקזיסטירט אַ צעך פֿון פּראָדוקציע פֿאַר'ן ברייטען געברויך, דאָ איז פֿון דעם אָפּפֿאַל אויסגעאַרבייט געוואָרען טאַבורעטקעס, שאַפֿקעלעך, בענקלעך. הייאָהר האָט די אָנפֿיהרונג דעם צעך ליקווידירט — „עס לוינט נישט צו פֿער־נעמען זיך מיט דעם". דער טרעסט „בעלדרעוו" האָט כּלומרשט יאָ אַראָפּגעלאָזען אַ פּלאַן זעם זאַוואָד אויף אויסצואַרבייטען פּראָדוקציע פֿונ'ם אָפּפֿאַל אויף אַ סומע פֿון 14.000 רובעל, נאָר עס איז שוין אַוועק 6 חדשים און דער זאַוואָד האָט נאָך גאָרנישט אַרויס־געלאָזען, ווייל מען האָט נאָך ביז איצט נישט „בע־הערשט" די פּראָדוקציע פֿון קינדער שטולעכלעך. דער טרעסט שווייגט, אויפֿ'ן זאַוואָד ברענט מען דער ווייל דעם אָפּפֿאַל אונטער'ן קעסעל, און אין די קראָמען קריגט מען נישט קיין טאַבורעטקעס, קיין בענקעל.

דער „ווייסמעטאַלטרעסט" האָט גענומען אַ קורס וואָס ווייטער צו פֿערקלענערען די פּלענער פֿאַר די צעכען פֿון ברייטען געברויך אויף די מעטאַל־זאַוואָ־דען. דער ערשטער פּלאַן אויפֿ'ן 1936 יאָהר איז געווען אָנגעמערקט אויף אַ סומע פֿון 803,5 טוי־זענט רובעל, דערנאָך האָט מען חרטה געקריגען און די קוואַרטאַל־פּלענער אָנגעהויבען פֿערקלענערען. אַזוי צב., האָט דער פּלאַן פֿאַר די אוטיל־צעכען אויפֿ'ן 1־טען קוואַרטאַל 1936 בעטראָפֿען 202 טוי־זענט רובעל. דאָזעלבע אויך פֿאַר'ן 4־טען קוואַר־טאַל רובעל. אויפֿ'ן 3־טען קוואַרטאַל — 148 טוי־זענט רובל. דאָס זעלבע אויך פֿאַר'ן 4־טען קוואַר־טאַל. איצט, ווען עס האָט זיך אויפֿגעהויבען אַ טו־מעל וועגען די פֿערקלענערטע פּלענער, האָט דער טרעסט זיך דערשראָקען, און אַריינגעשיקט צוגאָב־פּלענער פֿאַר דעם וויטעבסקער נאָדעל־זאַוואָד און פֿאַר אייניגע טשוועקעס־זאַוואָדען.

ווי אַזוי די טרעסטען האָבען זיך אינטערעסירט מיט דער פֿראַגע, ווי אַזוי זיי האָבען געקענט זייערע אונטערנעהמונגען, און די פּראָדוציר־מעכטיגקייט פֿון יעקער אונטערנעהמונג, רעדט אַזאַ פֿאַקט: אויף דער מינסקער ניי־פֿאַבריק „אָקטיאַבער" איז פֿערהאַן אַנ־אַפּטייל, וואו מען אַרבייט אויס פֿון שטיקלעך אונטער שלאַק־אָפּפֿאַל קינדערשע קאָלדרעס. דער טרעסט האָט אַראָפּגעלאָזען דער פֿאַבריק אַ פּלאַן אויף דער ערשטער העלפֿט 1936 פֿון 80 טויזענט רובעל. כאָטש די פֿאַבריק אָנפֿיהרונג אינטערעסירט זיך נישט שטאַרק מיט דער קאָלדרע־אָפּטייל (איצט האָט מען איהם אינגאַנצען אָפּגעשטעלט און די מענשען אויעקגעשטעלט)) אויף דער גרונט־פּראָדוקציע, אויף וויפֿיל עס גייט וועט לאָך דאָס בעהערשען דעם נייעם אַסאָרטימענט), דאָך האָט מען דעם פּלאַן אויסגע־פֿילט אין 2 מאָל. עס איז קלאָר, אַז ביי אַ גרעסערע אויפֿמערקזאַמקייט פֿון דער פֿאַבריק־אָנפֿיהרונג און פֿון טרעסט וואָלט די פֿאַבריק געקאָנט אַרויסלאָזען און 2—3 מאָל מעהר די דאָזיגע פּראָדוקציע, אויף וועלכער עס איז פֿערהאַן אַ גרויסער נאָכפֿראַגע.

די סיגנאַלען פֿון דער פּרעסע האָבען געצוואונגען די אָנפֿיהרונג פֿון די ווייסרוסישע טרעסטען, דעם פֿאָלקאָמאַט פֿון דער אָרטיגער אינדוסטריע איבער־קוקען זייערע פּלענער און אויסנוצען די מעגליכקייטען אויף פֿערגרעסערען די פּראָדוקציע פֿאַר'ן ברייטען געברויך. דער פֿאָלקס־קאָמיסאַר פֿון דער אָרטי־גער אינדוסטריע פֿון ווסר—באַלטין האָט געמעלדעט, אַז די ווייסרוסישע אָרטיגע אינדוסטריע וועט געבען צוגאָבליכע פּראָדוקציע אויף 30 מיליאָן רובעל, פֿון דעם אויך 20 מיליאָן רובעל פּראָדוקציע פֿאַר'ן ברייטען געברויך.

די נייע־פֿאַבריקען וועלען אין דער 2־טער העלפֿט 1936 געבען צוגאָב־פּראָדוקציע אויף 7 מיליאָן רובעל. אנשטאָט דעם ערשטען פּלאַן אויף 114,2 מיליאָן רובעל וועט מען אַרויסלאָזען אויף 121—122 מיליאָן רובעל.

עס איז אָבער קלאָר, אַז די ציפֿער שפּיגלען אויך נאָך נישט אָפּ די פֿאַקטישע פּראָדוציר־מעגליכ־קייטען, וואָס עס פֿערמאָגט די ווייסרוסישע אינדו־סטריע, וועלכע אַרבייט פֿאַר'ן ברייטען געברויך.

אַטראַקציע־אויספֿלוג
קיין
איטאַליען
ווענעדיג, וועראָן, פֿלאָרענץ, רוים, וויאַרעדזשאַ, וויען
פֿון 24/8 ביז'ן 8/9 ד. י.
620.— זל.
איינשרייבונגען נעמט אָן
„אָרביס" פּיעטריקאָוו. 18,
טעל. 249-40.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 27 יולי — ח' מנחם אב תרצ"ו

זון-אויפגאנג 3.52
זון-אונטערגאנג 7.31

פערחתמעט דעם האנדעלס-פלאץ אויף פילסודסקיעגא 2

די הענדלער טראגען זיך איבער אין די האלעס אויף קאשטשעלנא גאס

שבת האט מען, לויט א בעפעהל פון דער שטאט-פערוואלטונג פערזיגעלט דער האנדעלס-פלאץ אויף פילסודסקיעגא 2, וואו צעהנדליגער יודישע קליינהענדלער האבן געהאנדעלט און געצויגען חיונה. מיט א צייט צוריק האט די שטאט-פערוואלטונג אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די פילסודסקיעגא גאס ווערט פערוואנדעלט אין א רעפּרעזענטאנץ-גאס, בעפוילען אפצורייניגן דעם דערמאהנטען האנדעלס פלאץ און געגעבען די מעגליכקייט די הענדלער זאל זיך איבערציהען אין די האלעס אויף קאשטשעלנא גאס.

די אייגענטימער פון פלאץ האבען אפגעגעבען א רעקורס צו דער וואיעוואדזטווע, אויך די קליינהענדלער-פעראיינען האבען אינטערוועניר אין דער שטאט-פערוואלטונג מיט'ן מאטיוו, אז די האלעס אויף קאשטשעלנא גאס וועלען נישט קענען אריינ- נעהמען אלע הענדלער, וועלכע האבען געהאנ- דעלט אויף פילסודסקיעגא 2 און צוליב דעם וועלען א טייל פון זיי פערלירען זייערע פרנסות.

די שטאט-פערוואלטונג האט אויפגעהאלטען דאס אפרייניגען דעם פלאץ און געגעבען 2 חדשים צייט די אייגענטימער, אז זיי זאלען צושטעלען א פלאן פון רעמאנט און איינפיהרען היגיענישע ענדערונגען. די אייגענטימער האבן אזא פלאן גע- מאכט אבער ער איז נישט בעשטעטיגט געווארן דורך דער שטאט-פערוואלטונג. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז שבת דער פלאץ אפגערייניגט געווארן מיט געוואלד. די טירען זענען פערחתמעט געווארן און דער גאנצער פלאץ איז ארומגענומען געווארן מיט דראט.

די אלטווארג-שוסטער פון שאכער-פלאץ

אין דער האלע אויף קאשטשעלנע גאס

ווי בעוואוסט איז ליקווידירט געווארן דער שאכער-פלאץ אויף פילסודסקיעגא 2, און עטליכע הונדערט פאמיליעס זענען געבליבען אהן ברויט.

די לעצטע פערזאמלונג פון אלטוואג-שוסטער ביים האנדווערקער-פעראיין ציגעל-גאס 4, האט בע- שלאסען שוין פון היינט אן זיך איבערצוטראגען אין דער האלע אויף קאשטשעלני 6, איינגאנג דורך זשידאווסקע 8. די אלטווארג-שוסטער וועלען פערנעמען אין די האלעס א בעזונדערע רייה בודען באלד ביים איינגאנג פון זשידאווסקע 8.

גרויסע פאבריקס-שרפה אויף דאמבראווסקא 11

אבגעברענט די פאבריק פון יורשים קערפערט

(א) עהערגעכטען דריי א זייגער פארטאגס זענען די פייערלעשער אלארמירט געווארן פון דער שרפה, וואס איז אויסגעבראכען אין פאבריק אויף דאמבראווסקא 11.

אויפ'ן ארט פון דער שרפה זענען ארויסגעפאה רען דער 2, 4, 5 און 8. פייערלעשער אפטיילונגען, וועלכע האבען אונטערגענומען אנ'אקציע צו לאקא- ליזירען די שרפה.

דאס פייער וואס איז אויסגעבראכען אין דער כעמיקאליען-פאבריק, וואס געהערט צו די יורשים קאפער האט זיך מיט א בליץ שנעליגקייט גענומען פערשפרייטען און געדראהט ארומצוכאפען די שכני- שע בנינים.

נישט קוקענדיג אויף דער ענערגישער רעטונגס אקציע, האט זיך דאס פייער געטון דאס זייניגע, און אריבערגעכאפט זיך אין די מאגאזינען פון כע- מישע-אפטיילען, וואס געהערט צו דער פירמע ברו- דער וואונש.

די רעטונגס-אקציע איז נאך מעהר געווען בע- שווערט צוליב די אפטע עקספלאזיעס וואס זענען געקומען פון די אויפרייסען פון די כעמישע אר- טיקלען.

ערשט נאך א 4 שעה'דיגע אונערמידליכער אקציע איז געלונגען דאס פייער צו לאקאליזירען.

א זייגער 8 פריה, ווען די פייערלעשער זענען שוין לאנג געווען צוריק אין די רעמיזעס, זענען זיי אויפסניי געווארען אלארמירט, אז פון די גליהענ- דע קוילען, האט אויפסניי גענומען ברענען, נאך א שעה'דיגער רעטונגס-אקציע האט מען דאס פייער איינגאנצען פערלאשען.

מיט'ן רויך איז אוועק דער גאנצער פאבריקס- בנין אויך די לאגערען פון די ברודער וואונשע דער שאדען בעטרעפט 300,000 זל.

אויפ'ן ארט פון דער שרפה איז אראפגעקומען אנ'אויספארשונגס-קאמיסיע וועלכע האט אונטערגע- נומען אנ'אויספארשונג וועגען פעסטשטעלען די סיבה פון דער שרפה.

דער פאבריקס-בנין ווי אויך די לאגערן זענען געווען אסעקורירט.

* * *

(א) א צווייטע שרפה איז אויסגעבראכען אין די וואוינונגען פון יצחק פריידמאן און הערש רובין אויף זאמענהאפא 18.

דאס פייער איז ענטשטאנען פון א רעהר וואס איז געווען אריינגעצויגען פון איין שטוב אין צווייטען.

די ארויסגעפארענע פייערלעשער האבען דאס פייער לאקאליזירט. דער שאדען איז נישט גרויס.

יצחק גרינבוים איז לאדז

דאנערשטאג גרויסע פאלקס-פערזאמלונג אין פילהארמאניא-זאל

ווי עס איז שוין געווען געמאלדען קומט קיין פוילען דער מיטגליד פון דער ציוניסטישען עקזע- קוטיווע אין ירושלים ה' יצחק גרינבוים.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון ה' גרינ- בוים קומט פאר דעם היינטיגען דאנערשטאג אין פילהארמאניא-זאל א גרויסע פאלקס-פערזאמלונג מיט'ן אנטייל פון חשוב'ן גאסט.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען: ס. קאן (פלאץ קאשטשעלני 8), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), וו. וואגנער (פעטריקאווער 67), י. זאיאנטשקיעוויטש (זשעראמסקיעגא 37), ז. גארטשעצקי (פושעאזד 59), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. שימאנ- סקי (פושענדזאלגיאנא 75).

שטאט-טעאטער שרודמיעסקא 15 טעלעפאן 101-16

באך אכט גאסטשפילען 8 אויסערגעוועהנליכער דערפאלג!

פון אונזער גרויסער קינסטלערין

אידא קאמינסקא

מיט איהר אויסגעצייכנטען אנסאמבל

אין ביוסאנס סענסאציאנעלער פיעסע אין 4 אקטען

מאדאם X

דאס פובליקום איז ענטציקט, בעגייסטערט!

יעדער מוז די פארשטעלונג זעהען!

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון שטאט-טעאטער.

ראדיא - פראגראם

מאנטאג, דעם 27-טען יולי

6.03 מוזיק (פליטען), 6.33 גימנאסטיק, 6.50 מו- זיק (פליטען), 7 ידיעות, 11 מיטאג-קאנצערט, 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 שמועס פאר ארבייטער, 12.13 מיטאג ידיעות, 12,23 מוזיק (פליטען פון ווארשא), 3.27 לאד- זער בערזע, 3.30 ווירטשאפטליכע ידיעות פון ווארשא, 3.45 „אין וואס וועלען מיר זיך ווילען" — טראנסמי- סיע פון דעם קינדער-גארטען אין ווילנע, 4 קאנצערט פון טשעכאטשינעק, 4.45 שמועס, 5 פליטען פאר קינדער, 5.50 שמועס, 6 מוזיק (פליטען), 6.15 פליטען, 6.35 רעקלאמע - קאנצערט, 6.50 אקטועלער שמועס, 7 געזאנג קאנצערט, 7.30 אריעס און לידער, 7.55 רעפארטאזש, 8.30 פעליעטאן, 8.45 אווענד-ידיעות, 8.55 אקטועלער שמועס, 9 מאטראזען - קאנצערט פון גדיניע, 10 ספארט- ידיעות, 10.15 גרויסער פוילישער קאנצערט אין קראקא בויט דער בעטייליגונג פון א געמישטען באר.

א בעזונדערע אובעזפיעטשאלנע פאר שטאטישע בעאמטע

(א) די לעצטע פעראורדנונג וועגען סאציאלע פערזיכערונג גיט די שטאטישע בעאמטע די מעגליכ- קייט צו פערזיכערען זיך אין פאלס פון א קראנק ייט און אליין צו עפענען א „אובעזפיעטשאלניע", אויב דאס וואלט געגעבען בעסערע רעזולטאטען.

וועגען דער פראגע פערנעמען זיך איצט אזוי גוט די לאדזער שטאטישע בעאמטע, אויך אין אנדע- רע שטעט נעבען לאדז.

די טאמאשאווער בעאמטע האבען שוין זאגאר אנגענומען א בעשלוס וועגען דעם, די לאדזער בע- אמטע האבען נאך וועגען דעם נישט אנגענומען קיין בעשלוס.

אויסגעפיהרט א גנבה

אין באלד אוועק איז „יושב בסתר"

(א) אויף ניטשארנע 18, האבען זיך איינברעכער ארייגעקריגען אין דער וואוינונג פון אנטאני פאוועל און בעגנבעט ווערט זאכען און מלבושים אין ווערט פון 1000 זל.

עטוואס שפעטער האט פאליציי פעסטגעהאלטען עט- ליכע גוט-בעקאנטע איינברעכער, ביי וועלכע מ'האט געפונען די גאנצע גנבה.

8-יעהריג יונגעלע

בעקומען א קאפיע פון א פערד

(א) אויף טעקעזשעווסקא 35 האט בעקומען א קאפיע פון א פערד דער 8-יעהריגער וולאדיסלאוו ניטעצקי פון שטארקען שטויס האט דאס קינד בע- קומען א מוח ערשיטערונג, אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, בענגען בעל-בית פון פערד איז צוגויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

3 זעלבסטמארדען צוליב נויט

(א) אויף קרוטשא 21 האט געפרובט בע- געהן זעלבסטמארד דער 32-יעהריגער ארבייטסלא- זער מעריאן פאטארעק.

פאטארעק אריינפאלענדיג אין שטארקע דע- פרעסיע האט זיך מיט ארזשיר מעסער איבערגע- שניטען די אדערן פון די הענד

* * *

אויף די סעלדער אויף דווארסקא גאס, האט מען געפונען ליגען אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד דעם 27-יעהריגען וואצלאוו טשוכינסקי, דער ארויס גערופענער דאקטאר פון דער גיכער-הילף האט נאכ'ן פעסטשטעלען אז ער האט זיך געסמט מיט לויג.

* * *

אויף בזשעזשינער 74 האט מיט'ן צוועק צו בעגעהן זעלבסטמארד זיך אויפגעהאנגען אויף דער טיר דער 35-יעהריגער פעליקס ראשאק.

אין אלע דריי פאלען האט פאגאטאוויע ער- טיילט די ערשטע הילף, די סיבות — נויט.

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון צייהן און יאסלעס

Piotrkowska 164 tel 114-20.

Dr. med. H. LUBICZ

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעלעפאן 141-32

עמפאנגס-שעה'ן 8-10. 12-2 און 5-8 אויענד

קיין ארץ-ישראל

גרופענווייז און אינדיווידועל.

ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.

פינקטליכע בעהאנדלונג.

אויספלוג קיין

יוגאסלאוויען און אונגארן

אויסלענדישע הנחה-און קוראציע-פעסער.

פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"

אויספליגען און רייזעס קיין רוסלאנד.

ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען

אינפארמאציעס ערטיילט

דאס יודישע רייזע-ביורא

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

צו אונזערע לעזער!

צי ווייסט איהר

אז נעהמען ביים צייטונגס - פער- שפרייטער א „נייעם פאלקסבלאט' בלויז אויף אויסצולייענען — הייסט גנבה?

צי ווייסט איהר

אז דערמיט בערויבט איהר צעהנ- דליגער יודישע ארבייטענדיגע פאמי- ליעס, וועלכע זענען בעשעפטיגט אין פערלאג פון „נייעם פאלקסבלאט"?

צי ווייסט איהר

אז דערמיט קאנט איהר אונטערגרא- בען די עקזיסטענץ פון דער איינציגער יודישער צייטונג אין לאדז?

צי ווייסט איהר

אז דערמיט קאנט איהר צונעמען ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז די איינציגע עפענטליכע טריבו- נע, אויף וועלכע עס ווערט אויסגעשרי- גען די לאדזער יודישע נויט און פער- טיידיגט די יודישע לאקאלע און אל- געמיינע אינטערעסען?

צי ווייסט איהר

אז אויב איהר קויפט נישט דעם „נייעם פאלקסבלאט" נאר איהר צאלט בלויז פאר איבערלייענען — בעגייט איהר א פערברעכען געגען גאנצען יו- דישען כלל אין לאדז?

צי ווייסט איהר

אז דער יודישער כלל אין לאדז, מוז האבען אזא אומפארטייאישע יודישע און פאליטיש - אונאפהענגיגע צייטונג, ווי דאס איז דער „נייער פאלקס- בלאט"?

צי ווייסט איהר

אז די יודישע הילף- און שטיצע-אר- בייט פאר פעראָרימטע און נויטליי- דענדע איז אונמעגליך אהן דער מיט- הילף פון „נייעם פאלקסבלאט"?

צי ווייסט איהר

אז איהר ברענגט אריין אין אייער שטוב די געפעהרליכסטע קראנקהיי- טען מיט אנ איבערגעלעזענעם — דורך אנדערע — „נייעם פאלקסבלאט"?

צי ווייסט איהר

אז די איבערגעלעזענע — דורך אנ- דערע — צייטונגען, וואס קומען אריין אין אייערע שטובען, טראגען גאנץ אפט אויף זיך מיקראבען פון דער שרעקליכסטער שטערבליכקייט?

צי ווייסט איהר

אז די גאנצע יודישע ארגאניזירטע געזעלשאפטליכקייט אין לאדז, בעקומט איהר פולען אויסדרוק און אפשפיגלונג אויף די שפאלטען פון אונפארטייאישען „נייעם פאלקסבלאט"?

אויב איהר ווייסט דאס אלץ

דארפט איהר נישט נעמען אין האנד אריין קיין איבערגעלעזענעם — דורך אנדערע — „נייעם פאלקסבלאט".

דארפט איהר קויפען פאר זיך א „נייעם פאלקסבלאט".

דארפט איהר נישט נעמען דעם „נייעם פאלקסבלאט" אויף אויסצו- לעזען.

פערלאג

„נייער פאלקסבלאט"

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
דיר. דוד צעלמייסטער.
„דער גאסען-זינגער"

גאסטשפּילען פון
פּסח'קע בורשטיין
היינט, מאנטאג, 9¹⁵ אווענט
מיט'ן אנטייל פון:
נאדיא קארעני, יעקב פישער
און די ניי־אנגאזשירטע שוישפּילערין
בערטא ליטווינא
און א געקליבענער אנסאמבל.
דיר. דוד ביינעלמאן.
אכטונג! דאס טעאטער איז ספּעציעל ווענטילירט.
בילעטען צו בעקומען און קאסע פון טעאטער.

א ווייב, א פּגע רע האט דערפיהרט איהר מאן צו זעלבסטמארד

און איצט וויל זי אויך נאך אנקריגען זיין איבערגעלאזענעם פערמעגען

רייסעבישע צווישען ביידע משפּחות

אין דער פּראקוראטור פון לאדזער קרייז-געריכט איז אריינגעפאלען פאלגענדע אנקלאגע:

דער אלטשטעטישער גביר יצחק לייב ס. האט געהאט צו פערקנסען א טאכטער. געווען איז זי אנ'ערשטראנגינע מיאוסקייט און דערצו אויך א מורא'דיגע מרשעת.

געוואלט האט זיך איהם אבער די דאזיגע פּגע-רע איינשלייערן דווקא א וואויל פרימעדיג בחור'ל. מילא, וואלט דער דערמאנטער רב יצחק לייב ס. געווען א ייד מיט א לייכטער הענד, וואלט איהם זיכער נישט שווער אנגעקומען זיין שטרעבונג צו רעאליזירען.

לעבען מיר דאך עפּעס אין א קאנגענדיגער צייט, ווען פאר קליינגערס קאן מען זיך פריי קויפען א שם, כבוד, יחוס, דאס בעסטע און דאס שענסטע אויף דער וועלט און מיט קליינגערס לאזט זיך אויך די גרעסטע געמיינקייטען און עקלנישען בעפּוצען און בעצירען.

איז אבער דער בעל-דבר גראד א פערשוין פון יענעם טיפּ פערשוינען, וועלכע זיצען פעסט אויפ'ן געלד-זעקעל. האלטען עס כסדר אין איין אנפילען און לאזען עס אפילו אויף קיין האר נישט אפּצערען. האט ער דעריבער לאנג געמוזט נישטערן און גריבלען, ביז ס'איז איהם ענדליך געלונגען צו פּאקען א פריירל, אגב א גאר געראטענעם יונגערמאנטשיק, וועמען סו האט סאר א קליי-ניגקייט פערהאנדעלט די פּרי.

דאס פּארפאלק האט זיך איינגעארדענט אנ-אנשטענדיגע היים, געעפענט א שיין געשעפטעל און ס'וואלט ביי זיי אוועק א האלב וועגען לייטיש לעבען, ווען דער שלאק וואלט נישט גלייך אנגע-הויבען צו נעמען דעם מאן אין מאנגעל אריין און מיט איהם צו פּראווען איהרע הינטישע ברען און בראס-שטיק.

דער איידעלער יונגערמאן האט די גהינומ-דיגע היים לאנג נישט געקענט אויסהאלטען און אין א געוויסען טריבען טאג האט ער זיך אויפ-געכאפּט און זיך אוועקגעלאזט אין א שכונותדיג שטעטעל. דארט זיך אריינגעווארפען אין א טייך און אויף זיין אפּגרונט זיין מארטירער-נשמה אויס-געהויכט.

דעם אומגעקומענעם'ס עלטערן האבען בע-וויינט און בעקלאגט זייער חורבן, דאגעגען דאס ציכטיגע ווייבעל מיט איהר הארציג פאטער'ל האבען נאר איינס געקלערט ווי אזוי אנציקריגען די גאנצע ירושה, הגם א גרויסער טייל פון איבערגע-בליבענעם פערמעגען האט פאקטיש אריינגעטראגען דער דערטרינקענער.

פערשטעהט זיך, אז די משפּחה פון אומגע-קומענעם, זעענדיג די האנדלונג פון ווייבעל און פערשטייענדיג איהרע בייזע כוונות, האט אויף דעם פערכאפּעניש נישט געקאנט מסכים זיין און דערי-בער געפּרובט שטערן.

דאן איז זי געפאלען אויף א קליינע המצאה דורך אנ'אונטער געשטעלטער פערזאן האט זי אויפ'ן סמך פון פיקטיווע וועקסלען געלאזט סעקוועסטרי-רען אלץ וואס איז נאר נאכ'ן אומגעקומענעם איבער-געבליבען.

וואס האט אין אזא פאל געקאנט טאן זיין משפּחה? זיי האבען אונטערגעשיקט פערזאנען, וועלכע האבען זיך אריינגעקומען אין דער פערזי-געלטער דירה און ארויסגעכאפּט אלץ וואס איז געווארען „סעקוועסטרירט" און געהער אין אמת'ן צו זיי.

וועגען דעם ענין ווערט געפיהרט אנ'אויס-פארשונג.

KINO-TEATR
MIRAZ
היינט און פאלג. טעג!
— I —
„PIOTRUS"
מיט דער באריהמטער
FRANCISZKA GAAL
— II —
„BENGALI"
GARRY COOPER מיט
אנהויב 4:30 נאכמיטאג.

בלוטיג געשלעג אויף מעסער'ס

1 פּערזאן טויט און סטליכע פּערזאן שווער פערוואונדעט

(א) אויף לימאנאווסקיעגא 73 האט זיך עהער-נעכטען ביינאכט אפּגעשפּילט א בלוטיג געשלעג אויף מעסערס, וואס האט זיך פערענדיגט מיט איין טויטען און עטליכע שווער פערוואונדעטע.

ווי ס'ווייזט זיך ארויס איז די מעשה דערפון אזוי:

דארטען זענען בעשעפטיגט ביי די קאנאלי-זאציע ארבייט עטליכע צענדליג ארבייטער.

עהערנעכטען נאכן בעקומען די „טיגאדניובקא" האבען זיי זיך צוזאמענגעלייגט און געקויפט 20 ליטער בראנפען. און — אז כטוב לב המלך „ב'פינף און פערציגער" האט מען זיך ערשט צוקושט. שפּע-טער צעוועהטעלט און נאך שפּעטער — זענען גע-גאנגען אין קורס מעסערס, שטעקענס און אנדערע „וויכטיגע" געגענשטאנדען.

אויף די טעשרייען און וואגמורעס פון דער „געזעלשאפט" איז אנגעקומען פּאליציי, וועלכע האט דאס געשלעג ליקווידירט און עטליכע צעהנ-דליג פערזאן אפּגעפיהרט אין ארעסט. אויך איז ארויסגערופען געווארען דער דאקטאר פון דער גיכע הילף, וועלכער האט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון ערווין סקאנסקי און אפּגעפיהרט אין שפּיטאל א שווער פערוואונדעטען דעם 35-יעהריגען ערווין שי-פּארסקי.

צוזאמען זענען ארעסטירט געווארען 11 פּערשוין צוליב גאנג פון דער אויספארשונג והערען די נעמען פון די פערהאלטענע געהאלטען בסוד.

גוט מארגען!

„קאכאנאווקע" האט ס'ווארט!..

די פּרעזעסין פון „פעראיין פאר קול-טור און ארבייט אין דער הויפּטשטאט", מאריא שיבינסקא, האט איבערגעגעבען דעם ווארשאווער רעגירונגס - סעקרעטאר יאט א מעמאריאל, אז כדי צו לעזען די יודען־פראגע אין פּוילען, דארף מען קודם כל אפּשמדין אלע רבנים, וועלכע וועלען מיטציהען אלע זייערע גלויבענס־חברים.

(פון דער פּרעסע)

יא, רבותי, ס'איז הויך־סעזאן, אויב נישט אויף מאנופאקטור. טא זאל זיין אויף... משוגעים.

אט איז געקומען א משוגענער, וואס על פּי שכל און על פּי יושר, וואלט ער געדארפט זיצען אין „קאכאנאווקע" און זיצען זיצט ער גאר אנ-דערשוואו... לויט זיינע אלע „קוואליפיקאציעס" קוואליפיצירט ער זיך אין א משוגעים-הויז אריין, און טראגען וואלט ער געדארפט א צוואנגס-העמד, איז ער גאר א „ראש" פון א מלוכה און פיהרט א וועלט ביי דער נאז.

נו, איז א וואונדער, וואס ס'כאפּען זיך אויף אנדערע משוגעים, וואס קומען בעגליקען די וועלט מיט זייערע פּלענער. ווי אזוי צו ראטעווען די וועלט פון די יודען.

קומט איין משוגענער מיט א פּלאן, ווי אזוי צו עקספּארטירען א מיליאן יודען, ווי פאמעראנצען להבדיל, אין קעסטלעך.

א צווייטער ווידער יויל אנ'אויסטויש מיט אנ-דערע מלוכות, וואס האבען אינגאנצען נישט קיין יודען, זאל מען דאס אויסטוישען אויף אנדערע ארטיקלען, וואס פּוילען האט נישט.

א דריטער „גאון" קומט ווידער מיט א פּראיעקט ארויסצושיקען א דעלעגאציע צו דער סטראטעספע-רע, אפשר וועט דארט זיין פּלאץ פאר א צוויי מיל יאן יודען...

איצט האט זיך געיאוועט א פרישע משוגענע — אפּשמדען די רבנים! די מאדאם שיבינסקא געהט נאך ווייטער פון דער פּריסטאראווא: די פּריסטאראווא וויל ארויסנעמען דעם פליישהאנדעל פון יודישע הענד. און די מאדאם שיבינסקא וויל ביי אונז די רבנים אויך צונעמען!..

— יא, רבותי, „קאכאנאווקא" האט איצט דאס ווארט!..

אב—נעק

Dr. med. Trepman
ספּעציאליסט פאר טריפּער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—8 אווענד,

ר. איזראעל

אויסגעלייטערטע נשמות

סענסאציאנעל שפּאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

83

— איצט וועלען מיר וועגען דעם נישט רעדען, האט ראַווסקי געזאגט, ווייל איך אליין קען זיך נאך אבסאלוט נישט אריענטירען אין דער געשאַ-פענער לאגע. איך קען דיר נאר פערזיכערען, אז מיינע געפיהלען צו דיר, אלס פאטער, וועלען נישט זיין קיין אנדערע ווי דאס וואלט געיוען ביי נארמאלע אומשטענדען.

דער ראכווערגער האט אנגענומען ראַווסקי'ס אויסגעשטרעקטע האנד און לאנג געדריקט.

— נאך איין ביטע האב איך צו דיר, האט דיד געזאגט.

— דהיינו?

— די דאמע, וועלכע איז נעכטען דא געווען צוזאמען מיט מיר איז, ווי דו ווייסט שוין, מיין איצטיגע פרוי. דאס איז א מלאך און נישט קיין מענש. ווען דו וועסט זיך בעקענען מיט איהר וועסט דו דא אליין מודה זיין, זעהר פיל האב איך איהר צו פערדאנקען וואס מיר זענען איצט דא און וואס דער גאנצער ענין. וועלכער האט דיך און מיך גע-פייניגט אזויפיל יאהרען, איז אויפגעקלעהרט גע-ווארען, זי האט מיך פערשטאנען, זי האט פער-שטאנען די לאגע און מיך געיאגט אויפצוקלעהרען אלץ, דעריבער בעט איך דיך, בעציה דיך צו איהר גוט און העפליך.

— פאטער, פון אנ'אנדערען וואלט איך זיך בעליידיגט ווען ער שטעלט מיר אזעלכע פארשלאגען איך בין א גענוג קולטורעלער מענש, כדי צו וויסען ווי אזוי זיך צו בעגעהען מיט מענשען און נאך מעהר, אויב דו זאגסט, אז דאס איז א מענש אנ-ארענטליכער און קולטורעלער.

— א מענש וואס דו האסט נאך אין דיין לעבען אזעלכען נישט געזעהען.

ווען דער פאטער איז אוועק פון ראַוסקין, האט דער אדוואקאט לייכטער אפּגעאטעמט, ס'איז געווען א זעהר שווערער און פיינליכער ענין אפּ-צופערטיגען די בעגעגענישען, ער האט געהאט בעשלאסען נישט צו דערלאזען צו קיין שום דראַ-מאטישע, סענטימענטאלע אדער באנאלע סצענעס, דאס האט זיך איהם אויך איינגעגעבען, אבער שווער איז עס געווען, אונגעהויער שווער, יען אפילו אויסערליך האט ראַווסקי זיך בעמיהט נישט ארויסצווייזען קיין שום דענערווירונג האט ער אבער אינערליך איבערגעלעבט שווערע טראגישע מאמענטען, ער האט געדארפט רוה, ער האט גע-דארפט א געוויסע צייט, כדי זיך צו פערטראכטען אויף דער לאגע, ווייל אנדערש וואלט ער געקענט אנגעהמען נישט־בערעכענטע דעציזיעס, ס'איז פאר איהם נויטיג געווען א מענש, מיט וועלכען ער זאל זיך קענען אנ'עצה האלטען און אין דעם מא-מענט איז איהם איינגעפאלען, אז נאר סאניע זא-מערפעלד איז דאס דער מענש, וועלכער וואלט איהם געקענט געבען אנ'עצה, מיט וועלכער ער וואלט געקענט איבעררעדען וועגען דעם גאנצען ענין, קיין אנדער פריינד האט ער ראַווסקי נישט געהאט, אבער ראַווסקי האט זיך פארגעשטעלט ווי ־וילד עס וואלט אויסגעזעהען ווען ער זאל זיך ווענדען צו סאניען, וועלכע איז דאך פאקטיש פולשטענדיג פרעמד געווען פאר איהם. דאך האט ער זיך נישט געקענט אפּזאגען פון דעם געדאנק, אז נאר סאניא איז דאס דער מענש, מיט וועלכען ער דארף פער-בינדען זיין גורל און דעריבער האט ער בעשלאסען אז נאך דעם היינטיגען אווענד זאל ער זיך זעהען מיט סאניען.

— גוטען אווענד סאניע, האט ראַווסקי גע-זאגט, טרעפענדיג זיך מיט איהר אויף דעם אפּ-גערעדטען ארט.

סאניע האט זיך געוואונדערט וואס ראַוסקי ווענדעט זיך צו איהר אויף אזא פאמיליערען אופן.

— גוטען אווענד, הער ראַווסקי, האט זי איהם דעמאנסטראטיוו געענטפערט.

— ענטשולדיגט וואס איך האב זיך אויף אזא אופן צו אייך געווענדעט, אבער איך קען מעהר נישט אנדערש, איך וויל, אז איהר זאלט וויסען דאס איך האב אין אייך געפונען דעם נאהענטסטען פריינד אין מיין לעבען, ביז איך האב בעד-קענט האב איך אזא פריינד נישט געהאט, און איך בין איצט אין א לאגע, ווען איך מוז האבען מיט וועמען איין עצה צו האלטען, פיר וועמען צו דערציילען אלץ וואס איך האב אויפ'ן הארצען.

סאניע האט זיך איבערגענומען מיט ראַווסקי'ס רייד, ס'איז איהר געווארען עפּיס אזוי מאדנע ווייך ביים הארצען, זי האט דאך נישט, געקענט לייקענען, אז זי איז נישט געווען אינגאנצען גלייכגילטיג צו איהם.

— איך ווייס נישט קיין טענות צו אייך, הער ראַווסקי, איך בין אייך זעהר דאנקבאר פאר דעם אלעם וואס איהר האט הײַנט איצט געטוהן פאר מיר, דאס זענען מעשים פון א באמת אויפריכטיגען פריינד...

— דאס האב איך נישט געטוהן פאר אייך, נאר פאר מיר, אלץ פאר מיר, דערפאר, ווייל יעדע אייער פרעהליכע מינע האט מיר פערשאפט פערגעני-גען, יעדע אייער צופרידענהייט איז געווען פאר מיר א סאטיספאקציע

— דאס זענען צו שטארקע קאמפּלימענטען פאר מיר, האט סאניע געזאגט ווערענדיג רויט איבער די אויערען, איך בין נישט געוואוינט דערצו.

— און איהר מיינט אפשר, אז איך בין גע-וואוינט צו זאגען אזעלכע קאמפּלימענטען? ביז איצט האב איך נאך נישט געפּרובט אפילו דאס צו טון, און איצט־גען פאל זענען דאס אבער נישט קיין קאמפּלימענטען

סאניע האט געוואלט דאס געשפּרעך ארויספיהרען אויף אנ'אנדערען וועג און האט געזאגט.

— ווייסט איהר שוין דאס פרעהליכע נייעס וועגען פישלען?

— איך האב אייך טאקע איצט גע-וואלט וועגען דעם דערצעהלען. איך האב בעקומען אלס זיין אדוואקאט, א מיטטיילונג פון דער פּראקו-ראטור, אז די גאנצע בעשולדיגונג געגען איהם איז אנולירט געווארען, און אז ער איז בעפרייט געווארען.

— איך ווייס וועגען דעם, מיין פאטער איז היינט געווען ביי מיר און האט מיר וועגען דעם דערצעהלט, פישעל איז געווען אין שטעטעל נאך זיין בעפרייאונג נאר איין טאג, אבער דערנאך איז ער אויף א געהיימנישפולען אופן פערשוואונ-דען געווארען. זיין פאטער דער אלטער רב חיל בשום אופן נישט אויסזאגען, וואו פישעל איז אהינגע-קומען, הגם אין שטעטעל איז מען זעהר בעאונ-רוהיגט צוליב דעם.

— און דער רב ווייסט דען וואו זיין זוהן גע-פינט זיך.

— דאס קען מען טאקע פונ'ם רב נישט ארויס בעקומען, יעדענפאלס האט זיך דער רב זעהט אויס נישט שטארק איבערגענומען מיט פישעלס פערשוואונדען ווערען, אין שטעטעל קאכט אבער ווי אין א קעסעל.

(המשך קומט)

ספּאָרט-בעוועגונג

קאָרגט נישט קיין בעוועגונג

דער אַמאָליגער מענש פון דער פּרעהיסטאָרישער צייט האָט זיך, אומאָפּהענגיג פון געשלעכט און עלטער, שטענדיג געפונען אין בעוועגונג, געצוואונגען צו אַ שווערען קאַמף מיט דער נאַטור. כדי איינצוהאַלטען זיך ביים לעבען און קריגען די נויטיגע לעבענס־מיטלען, פלעגט ער כסדר מוזען אַדורכמאַכען לאַנגע און שווערע עקספּעדיציעס, זיך אַדורכרייסען דורך טיפע וועלדער און זומפּען, אין געיעג נאָך חיות אָפּט פלעגט איהם אויסקומען צו שפּרינגען איבער טיפע גראָבענס, אַדורכצושווימען טייכען און קריכען אויף ביימער, יעדע טעטיגקייט האָט געפאָדערט ערנסטע פיזישע אָנשטרענגונגען, צי ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען מאַכען פייער אָדער וועגען צוגרייטען זיך אַ זיכערען נאַכטלעגער א.ד.גל.

אין יענע צייטען איז נישט געווען קיין פערטיילונג אויף פיזישער און גייסטיגער אַרבייט, ווי דאָס איז איצט. מיטן וואוקס אָבער פון דער ציוויליזאַציע הייבט זיך אָן אַ דייטליכער איבערוואוקס פון גייסטיגער אַרבייט איבער פיזישער און דערנאָך אַ פולע פונאַנדערטיילונג צווישען פיזישער און גייסטיגער אַרבייט, קיינער פון די מאָדערנע פאַכען, חוץ פון לאַנדווירטען און מאַטראָסען, פערבינדט איצט נישט אין זיך האַרמאָניש די ביידע מינים אַרבייט, און די רעזולטאַטען דערפון זענען נאָך אַלץ טרויעריגע, נישט געקוקט אויפן פיזישען רענעסאַנס, וואָס מיר לעבען איבער נאָך דער מלחמה, אַ דאַנק דער ברייטער פערשפּרייטונג פון פערשידענע מינים ספּאָרט און גימנאַסטיק.

דאָס רוב איינוואוינער פון די גרויסע שטעט פיהרען אַ זיצענדיגען אַרט לעבען, אַ קאָלאָסאַלער פּראָצענט מענשען נוצט נישט אויס ווי געהעריג די דריי פיזישע קאָנסערוואַטאָרען — בעוועגונג, לופט און זון, וואָס אָהן זיי ווערען מיר שוואַך, אַנעמיש, פּענטליך־קיג און ליידען אויף נערווען־צירודערונג. פיזישע אַרבייטער ווידער קומט אויס צו אַרבייטען אין פערשטיקטע, נישט געלופטערטע לאָקאַלען, וואָס פערמאָגען נישט די עלעמענטאַרסטע היגיענישע איינריכטונגען, און דערפון ווערען זיי נאָך אָפּטער קראַנק ווי גייסטיגע אַרבייטער, בפרט נאָך, אַז מאַטעריעל לעבען זיי אָפּט ערגער פון יענע.

נאַטירליך וועלען מיר נישט ראַטען נאָכצוטון דעם אור־מענטש, זיך אומצוקערען אין די וועלדער און לעבען אַזוי, ווי די מענשען האָבען מיט טויזענטער יאָהרען צוריק געלעבט. ניין, מיר וועלען זוכען אין די ראַהמען פון דער איצטיגער ווירקליכקייט יענע מאָמענטען, וואָס דערנענטערן אונז צו דער נאַטור.

אמת איז, אַז עס שטייגט כסדר דער בעזוך אויף גימנאַסטישע פּלעצער, שווים־באַסיינען, פּליאַזשעס א. אז. וו. מ'נוצט זיי אָבער אויס איינזייטיג. פאַר אַ טייל מענשען איז פיזישע אויפלעבונג נאָר אַ געוויסער נייעס נאָך רעקאָרדען, און צוליב דעם כאַפּען זיי איבער די מאָס, אָנשטרענגענדיג זיך איבער די כוחות. אין רעזולטאַט ברענגט עס אָפּטמאָל שאַדיגן אַנשטאָט נוצען.

מיר קענען דערגרייכען אַ העכערע מדרגה פון פיזישער פערפאָלקאָמונג, אויב מיר וועלען ערלויבען אָהער צווינגען אונזער קערפּער צו בעוועגונג אין בעקוועמער און נישט קרעמפּירענדיגער קליידונג אויף דער פרישער לופט, אין בעוועגונגען פון רעגעלמעסיגער בעוועגונג, צום בעסטען נאַטירליך אין וואַלד, אויף אַ לאָנקע, פּליאַזשע (ביים ים אָדער טייך), אָפּהענגיג פון אונזערע מעגליכקייטען.

שוין אַ געוועהנליכער שפּאַציר הינטערן שטאָט, די ענדערונג פון דער פערהויכערטער און דושנער אַטמאָספערע אויף דער באַלזאַמישער לופט פון די גרינע פעלדער און וועלדער ווירקט זעהר גוט אויף אונזער אָרגאַניזם. נאָך בעסער ווירקט אַ שפּאַציר אין אַ גרעסערער געזעלשאַפט פון מענשען, וואָס סימפּאַטיזירען איינער מיטן אַנדערען. די קליינע בעוועגונג־„עקסצעסען“, ווי וואַרפען שטיינער, איבערשפּרינגען אַ גראָבען, וואָס איז פול מיט וואַסער א. אז. וו. אפילו אָפּרוה בעת אַזאַ שפּאַציר, די אומגעוועהנליכקייט פון די אָפּרוה־פּאַוזעס, אַנ'אַנדער אופן פון זיצן ביים עסען, אַנ'אַנדער פונאַנדערפּלאַצירונג פון די מוסקעל־גרופּעס ביי יעדער בעוועגונג, דאָס קריכען אויף דער ערד פון איין אָרט אויפן צווייטען, — דאָס אַלץ ווירקט פּאָזיטיוו אויפן אַלגעמיינעם פיזישען צושטאַנד.

ס'טרעפט, אַז נאָך אַזאַ עקסקורסיע, אויף וועלכער מיר האָבען נישט אויסגעפיהרט קיין איין גימנאַסטישע איבונג, שפּירען מיר אויפן צווייטען טאָג כאַראַקטעריסטישע מוסקעל־ווייטאָגען. דאָס זאָגט עדות, אַז אין דער אַרבייט פון אָנשטרענגונג זענען אַריינגעצויגען געוואָרען לאַנג פערגעסענע מוסקולען און אָרגאַנען, וואָס זענען נייטיג פאַר דער האַרמאָניע פון אָרגאַניזם. מ'דאַרף זיך דעריבער נישט קלערען צוליב די דאָזיגע ווייטאָגען, וואָרום זיי זענען אַ סימן פון געזונטער פיזישער רעאַקציע, און בעווייזען, אַז מ'דאַרף נאָך אַמאָל מאַכען אַזאַ שפּאַציר עקסקורסיע, און די זעלביגע בעוועגונגען וואָרום פרייע בעוועגונגען דאָס איז דער ערשטער בעדינג פון געזונד און פיזישע כוחות.

ד״ר מ. חפץ

מעטשעז וועגען אַריינגעהען אין דער ליגע

קראַקאָוויאַ--פּאָלאָניאַ (פּשעמישל) 1:3
וו. ס. ס. (ווילנא)—וו. ס. ס. (גראָדנע) 3:5
ל. מ. ס. ג. (לאָדז)—אוניאַ (לובלין) 1:3
ה. צ. פּ. (פּויזען)—גריף (טאָרן) 1:3
סקאַדאַ (וואַרשע)—בריגאַרדע (פּשענסט.) 1:2

ציקליסטען-לויף אַרום לאָדז

נעכטען איז פאָרגעקומען דער יעהרליכער ציקליסטען־לויף אַרום לאָדז אויף אַ שטח פון 204 קילאָמעטער. אין לויף האָבען אָנטיילגענומען 30 ציקליסטען פון פּוילען, געענדיגט דעם לויף האָבען 17 ציקליסטען.

דאָס ערשטע אָרט האָט פערנומען יאַסקולסקי פון „ווימאַ“ אין 6 שעה, 42 מינוט און 10 סעק. פאַר לעשקעוויטש (לאָדז), יאַביאַס (לאָדז) און קלויס (פּויזען).

שווים-מעטש

דאַנציג-פּויזען 182:199

צי וועט מען צווינגען ראַטהאַלצ'ן צו פאָהרען צו דער אָלימפּיאַדע?

דער פּוילישער אָלימפּישער קאָמיטעט האָט בעשלאָסען אַרויסצושיקען צו דער אָלימפּיאַדע קיין בערלין אין דער פּל גען־וואָג צוויי באָקסערס: סאָבקאָוויאַק'ן און ראַטהאַלצ'ן.

ראַטהאַלץ האָט בעקומען אַנ'איינשפּריצונג אויף זיין קראַנקער האַנד. איין טאָג האָט ער געהאַט שטאַרקע היץ, וועלכע איז שוין אַדורך און דער טרענירער סמיט האָפט, אַז ביז ראַטהאַלץ וועט דאַרפען אַרויסטרעטען אויף דער אָלימפּיאַדע, וועט ראַטהאַלץ זיין אין דער בעסטער פאָרם.

די דעציזיע וועגן [illegible] רעפּרעזענטירען די פּוילישע פאַרבען אין דער פּל גען־וואָג אויף דער אָלימפּיאַדע, וועט אָנגענומען ווערען נאָך דעם עלימינאַציע־קאַמף צווישען די דערמאָהנטע באָקסער, וועלכער וועט פאָרקומען שוין אין דעם אָלימפּישען דאָרף אין דייטשלאַנד.

דעריוויל האָט ראַטהאַלץ צוגעשיקט אַ בריף צום אָלימפּישען קאָמיטעט, אַז כל־זמן אין דייטשלאַנד וועלען אויף אַזאַ אומרחמנות'דיגען אופן פערפאָלגט ווערען יודען, זאָגט ער זיך אָפּ צו פאָהרען צו דער אָלימפּיאַדע קיין בערלין.

איצט איז נאָך נישט בעקאַנט ווי אַזוי דער אָלימפּישער קאָמיטעט וועט זיך בעציהען צו ראַטהאַלצ'ס בריף.

שמעלינג—בראַדאָק

ס'האָבען זיך שוין אָנגעהויבען די אונטערהאַנדלונגען מכח דעם באָקס־מעטש וועגען דער וועלט־מייסטערשאַפט צווישען דזשעמס בראַדאָק און מאַקס שמעלינג.

צווישען שטעטישער פוסבאָל-מעטש

לאָדז—קאַליש 1:1
סערועלעט III (בודאַפּעשט)—וואַרטאַ (פּויזען) 1:4

שבת איז אין פּויזען פאָרגעקומען אַ פוסבאָל מעטש צווישען וואַרטאַ און דער בודאַפּעשטער „קערועלעט 3“. געזיגט האָבען די בודאַפּעשטער אין פערהעלטניש פון 4:1.

וואַסער-באָל וועגען דער מייסטערשאַפט פון פּוילען

מכבי (קראָקא)—לעגיאַ (וואַרשא) 2:2
א. ז. ס. (וואַרשא)—מכבי (קראָקא) 0:1

גוטע רעזולטאַטען אויף די לייכטאַטלעטישע פרויען-פערמעסטונגען אין קאַטאָוויץ

אין קאַטאָוויץ זענען היינט פאָרגעקומען לייכט־אַטלעטישע פרויען־פערמעסטונגען מיט'ן אָנטייל פון פּרל. וואַלאַשעוויטש, וויסובנאַ און קוואַשניעווסקאַ. די רעזולטאַטען פון די דריי מייסטערינס זענען געווען זעהר גוטע.

פּרל. וואַלאַשעוויטש האָט דערגרייכט אין 50 מעטער־לויף 6,4 סעק., אין ערשטען 100־מעטער־לויף 11,8 סעק. און אין צווייטען 11,6 סעק.

פּרל. ווייס האָט אין דיסק־וואַרפען דערגרייכט 43,52 מעטער.

קוואַשניעווסקאַ אין שפּיז־וואַרפען 44,03 מ.

ר. מלאך

דאָן-דאָמינגאָ

ראָמאַן

130

אָבער דאָקטאָר ריאַ מאַטאַראַזאַ האָט שטרענג דערקלערט:

— גענעראַל! איך וויל זיין דער ערשטער איך אַנצורופען רויבער אַנשטאָט רעוואָלוציאָנער

דער גענעראַל האָט קיין וואָרט נישט געענטפערט, האָט זיך אויסגעגלייכט אַ קליינע געטון מיט די שפּאָרען פון זיינע שטיוועל און איז אַרויסגעגאַנגען.

דאָקטאָר ריאַ האָט זיך משער געווען, אַז אין גענעראַלס מוח האָט זיך גענומען לעשען דער פונק פון אַמביציע, דער דורכפאַל איז געווען אויף דער האַנד, און ער איהם נאָכגעגאַנגען, כדי מיט אַ וואַרעם וואָרט איהם חיזוקען און אויפמונטערן, ער האָט דעם מיליטערישען פיהרער געטראָפען שטיין אינדרויסען ווי ער וואָלט איינגעפרוירען געוואָרען אין זיין מראָט: נישט אַהין, נישט אַהער.

די אַרמעי האָט נישט געוואַרט אויף זיין בעפעהל צוריקצוציהען זיך אין אָרדנונג און פערפעסטיגען זיך ווייטער פון פּראַגט, דאָס האָט איהם טאַקע דער־שלאָגען. איצט איז געווען אַלץ פערלוירען. יעדער זעלנער וואָס איז פאַרביינגעלאָפען איהם, האָט אָפּגעשאָסען זיין טעזוכט.

צום ערשט האָבען זיך בעוויזען איינצעלנע צוריקלויפענדע, דערנאָך — גרעסערע גרופּען, דערנאָך האָבען זיך געצויגען מחנות איבער דער גאַנצער ברייט פון פעלד. וואו נאָר זיין בליק איז געפאַלען, ער האָט געקענט דערוואַרטען, אַז יעדער רגע וועלען זיך די פערוואָרלאָזע סאָלדאַטען בעווייזען, וועלען פּער היילכען די לופט מיט אויסגעשרייען פון זיג.

אָבער עס איז עפּעס געשעהן אַ נס, עס איז שוין לאַנגע שעה'ן ווי דער לעצטער זעלנער זיינער האָט זיך צוריקגעצויגן און פערלאָזען דאָס שלאַכט־פעלד און די פערפאָלגער זעהט מען נישט. פערקערט, מען הערט אַ פיפערייִ פון קאַנאָנען און בליצען פון קוילען, וואָס קומט פון אַלטאַ דאַ סיעראַ, גליך, זיין דעם גענעראַלס, אַ העלדישע אַרמעי, אָדער אַ לעצט־געבליבענע פערקשטעטע גרופּע וואָלט זיך העלדיש גע־געגנשטעלט און געצוימט דעם ווינד פאַר דעם נאַכיאָגענדיגען חייל. דע לאַפּען האָט גוט געקענט די לאַגע אויפן פראָנט, און פערשטאַנען פון דער אומגלייכקייט, ער האָט זיך אָבער נישט פערלוירען און אויף גיך צוריקגעקראָגען זיין טאָן און מיט חער גאַנצער אָנשטרענגונג אָרגאַניזירט די רעשטלעך פון זיין אַרמעי. ער האָט געלאָזט אַ לאַנגען באַהן־צוג אין בעוועגונג און אונטער דער דראָהונג מיט טויט פאַר יעדען איינעם וואָס וועט נישט אויספיהלען זיין בעפעהל האָט זיך דער צוג געריהרט צוריק, צוריק צום פּראַגט.

קאַפּיטעל פינף.

דאָנגע איז געווען אַלץ אויפן פּראָנט. דיזע שטאָט וואָס איז געלאָפען אין שליחות, פון דעם „עמבאַסיאַן דעי לוז“ ביז די פאָרערשטע רייהען ביי אַלמאַ דאַ סעראַ, איז געווען דער. וואָס איז מיט דער ליכטקייט פון אַ פויגעל געקראָכען אויף די שפּיצען פון ביימער און אויסשפּיאָנירט דעם שונא'ס פּאָזיציעס, ער האָט דער ערשטער געוואָרענט פון אַ גע־פאַהר און דער לעצטער אָפּגעטראָגען פון קאַמפּפּלאַץ. ופּעמאָל איז ער אינגאַנצען פערלוירען גע־וואָרען און מען האָט געמיינט אַז ער איז אומגעקומען אָבער ער האָט זיך צוריק בעוויזען מיט אַנ'אַנדערן טריאומף, האָט טראָגענדיג אויף די אַקסלען אַ פּיקעטאַם, און דאָ — איינגעשפּאַנט איינער אַליין אין אַ האַרמאַט, שלעפּענדיג איהם איבער שפּיציגע שטיינער און אומגעוואָרפענע קופּעס אויפגעריסענע ערד.

די אָפיצירען האָבען איהם בעוואונדערט און צווישען די סאָלדאַטען האָט ער אָנגעהויבען צו ווירקען אַלס לעגענדאַרער העלד, וואָס איז פון ערגעץ ווייט, פון ערגעץ־וואו, אַהער ערגעץ־ווי געקומען, זיך גע־שמועסט מיט זיי אין דער רייה און געקעמפּט מיט זיי.

מען האָט זיך דערוואוסט, אַז דאָן דאָמינגאָ איז אַ „זשודעאָ“, האָט איהם נאָך מעהר געהייליגט אין פאַנטאַסטישע שלייערן. זיי, די זעלנער, און די ציווילע פריווילעגיע, האָבען נישט געקענט געוואוסט וואָס אַזוינס איז אַ זשודעאָ. זיי האָבען געוואוסט אַז דאָס איז אַזאַ אויסגעטראַכטער מענש וואָס מען פערברענט פּסח אין דער גאַס, אַז דער „זשודעאָ“ איז אַנ'אָנגעשטאָפּטער זאַק מיט שטרוי, אַז ער, דער „זשודעאָ“ האָט געקרייציגט ישוּ׳ן...

דעריבער האָט מען איהם געהאַלטען פאַר אַנ'אויסגעטראַכטען מעהר אידער פאַר אַנ'אמתדיגען, זעלנער אויפן פּראָנט, אין גערויש פון טויטען פלי־געל זענען מעהר יענער־וועלטיג, זענען מעהר רוחניותדיג, אידער לעבעדיג, אַלע זענען בעהערשט פון אַ גייסטיגען עכאָ, וואָס קלינגט אין זיי אַריין, אַז זיי טוען איצט אַ היכל, אַ גרויסע זאַך, וואָס האָט נישט קיין שייכות צו דער וועלט, צו דער איצטיגער וועלט. יעדער פּסיכיק ווערט פערוואַנדעלט אין אַ בעגריף ווי זיי וואָלטען געווען מלאכים, משרתים פון אַ העכערען בעפעהל. אַז זיי פערגיכטען דאָס בייזע, דאָס שלעכטע, וואָס מיט דעם זענען פיל אַלע רוימען. דעריבער אפשר ווערט מען אַרויסגעטאָן פון זיך, ווערט מען אויפגעלייזט פון גוף, דעריבער אפשר קען דער גוף (ווייבאַלד ער איז גאָרנישט) ווידערשטיין אַזוי פיל פּורעניות, קען זיך אַזוי לאַנג וואַלגערען אין בלאָטע און שטויב, בלוטיגען און זיך בעדעקען מיט שמוץ אויף די אָפענע וואונדען, זינקען קלעטערנדיג, פאַלען מידע פון די פיס און פעהיג זיין צו אַנ'אַנגריף און איבערפאַל.

„דאָן דאָמינגאָ איז געווען אַ פיערדיגער זייל. ער איז געווען דער עמוד־האש פאַר דערמוטיגונג. ער האָט נישט גערעדט און נישט קאָמאַנדעוועט, נישט אויסגעפיהרט די בעפעהלען פון זיין עלטסטען, האָט אַליין געשאַפען זיינע געזעצן און געצילט תמיד, געווען אויסער דעם פּראָנט, און אַלעמאָל געאַרבייט מיט אַנ אַנדער געוועהר. די האַפּטמאַנען וועגען איהם פון גענעראַל־שטאַב זענען תמיד עקסטרע און צוגעגעבענע. בעפעהלען פון גענעראַל שטאַב צום פּראָנט זענען געוועזן פערווּפענע זיך אויף איהם. „דאָס דאָמינגאָ“ זאָל זיך האַלטען נאָהנט־עסטע, דאָס דאָמינגאָ זאָל בלייבען פערשטעקט אין די געדיכטענישן פון די בויימער, וואָס שטייען אַרום פון די [illegible]

עס האָט אויסגעזעהן ווי „דאָס דאָמינגאָ“ וואָלט געווען נישט אין פּראָנט נאָר עפּעס אַ גאַנצער פּערנעהם, אַנ'אָפּטיילונג פון אַ ווייסטיגער אַרמעי, פון פּראַגט האָט זיך די לעגענדע וועגען „דאָס דאָמינגאָ“ אַראָפּגעטראָגען איבער דער שטאָט און שטעטלעך. דאָרט מען אין די קלויסטערס ווייט פון די קאַמפּ־ריינגען שוין פאַרצויגען דעם נאָמען „דאָס“ אויף „סאָן“ און די לעגענדע האָט זיך געוועבט אַרום „סאָן דאָמינגאָ“. דעם אומבעקאַנטען יוד, וואָס איז פון אַלע איבערגעשטיגען אַהער געקומען און זיך געשטעלט אויף דער זייט פון די רעבעלען, און אַז מען זעהט איהם אויפן פּראָנט מיט אַ ווייסער ברייטער באָרד, מיט סאַנדאַלען אויף די פיס. מיט לאַנגע קופּער־בראָנע ליכטע האָר פונאַנדערגעשטייטלט אויף זיין קאָפּ מיט אַ גלייכען שרונט, און אַ מאַנטעל אָזא, וואָס איז פון איין שטיק געוועב געמאַכט און עס פלאַטערט אויף איהם, ווי ער וואָלט געווען איינגעוויקעלט אין אַ פאָהן...

דער „נס“, וואָס דעם גענעראַל דע לאַפּאַז איז געלונגען צוריקצושיקען אַ קליינע פערשטאַרקטע אָפּטיילונג צום פּראָנט, וואָס זאָל אָפּהאַלטען דעם ראַפּ־טאָמדיגען אַנלויף פון'ם שונא, די פערדעראַלען, אויף גאַנצע צוועלף שעה, האָט פאַר דעם רעוואָלוציאָנערען גענעראַל זעהר אַ סך בעדייט, ער האָט טעהאַט צייט צו אָרגאַניזירען דאָס אָפּטרעטען פון זיין אַרמעי פּיל־ווייניג אין אָרדנונג, לכל־הפחות, דאָס „ציווילע“ אַרויסגיין פון שטאָט זאָל נישט טראָגען קיין כאָאָס מען זאָל נישט אָנזעהן די סמנים פון זיין מפּלה, דאָס האָט גורם געווען דאָניע — „דאָס דאָמינגאָ“ אויף אַ פּשוטען אופן.

ווי תמיד האָט זיך דאָניע געפונען אויפן פּראָנט נישט אין שכנות מיט די זעלנער פון זיין אָפּטיילונג, נאָר אויף אַ אויסשפּיר־פּלאַץ. ער איז געווען זיי אַרייטגעהאַנגען אין אַ פערפלאָנטעניש פון געדיכטע פּיכטע צווייגען, וואָס זענען אַרויסגעוואַקסען אין דער קרים צווישען צוויי פעלזען. ער האָט נישט געוואוסט, אַז די פּאָזיציע איז שוין אַנ'אָפּגעלעדיגטע און די לעצטע גרופּע פון די רעוואָלוציאָנערען האָבען אַראָפּגעוואָרפען פון זיך די רימענס און זיך גע־לאָזט מיטן אָפּענעם וועג קיין סאַן־פּאַולאָ.

(פאָרטזעצונג קומט)

אינטערנאַציאָנאַלער טורניר
פון יודישע טעניסיסטען אין בערלין

בערלין, 26 (כפ. טעל.)

אין בערלין איז פאָרגעקומען אַן אינטערנאַציאָנאַלער טעניס-טורניר פון יודישע קלובען, וועלכער איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורך דעם אָרטיגען בר-כוכבא. ס'האָבען אנטיילגענומען יודישע טעניסטען פון דייטשלאַנד, פוילען, לעטלאַנד, עסטרייך און רומעניען. פון פוילען נעהמען אַנטייל וויטמאַן און אלטשילער. די פּאָר וויטמאַן-אַלטשילער האָבען זיך קוואַליפיצירט צום פינאַל-קאַמף.

אַמעריקאַנער טוריסט אַראָפּגעפאַלען פון פינפטען שטאָק און דערהרגעט געוואָרען

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש)

אין האָטעל „פּאָלאָניאַ" אויפ'ן פינפטען שטאָק האָבען געוואוינט צוויי ברידער מעלאָויל, אַמעריקאַנער, וועלכע מאַכען אַ רייזע אַרום דער וועלט און אויפ'ן וועג פון סאָוועט-רוסלאַנד צוריק קיין אַמעריקאַ האָבען זיי זיך פערהאַלטען אין וואַרשאַ. נעכטען פאַרטאָג איז דער יונגערער ברודער פיליפּ ווילי מעלאָוויל אַהיימגעקומען און איז אַרויס אויפ'ן באַלקאָן זיך אָפּקילען. ער האָט אָבער פערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און אַראָפּגעפאַלען פון פינפטען שטאָק און ער איז דערהרגעט געוואָרען. דער דערהרגעטער איז אַ זוהן פון אַ רייכען אַמעריקאַנער באַנקיר. מיט דער לויה פערנעהמט זיך די אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדע.

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג
(קאָמוניקאַטען)

אידאַ קאַמינסקאַ פייערט אַ גרויסען דערפאָלג אין „מאַדאַם איקס" אין שטאָט-טעאַטער

שוין לאַנג האָט לאָדז נישט געהאַט אַזאַ טעאַטראַלע סענסאַציע ווי איצט אין שטאָט-טעאַטער. אידאַ קאַמינסקאַ איז אַראָפּגעקומען קיין לאָדז מיט איהר אויסגעצייכנעטען אַנסאַמבל, מיט וועלכען זי האָט געמאַכט אַ טריאומפאַלען טורנע איבער די גרעסטע שטעט אין פוילען.

די פאָרשטעלונגען אין שטאָט-טעאַטער ווערען אויפגענומען מיט גרויס בעגייסטערונג. פון דעם גרויסען עולם, וועלכער קומט זעהן דאָס אויסערגעוועהנליכע פייגע שפּילען פון אידאַ קאַמינסקאַ, וועלכע שאַפט אין דער קרעאַציע פון „מאַדאַם איקס" אַ מייסטערווערק. די אַפּלויזען דויערן נאָך יעדער פאָרשטעלונג גאָר לאַנג. דער עולם איז ממש פערבישופ'ט. אידאַ קאַמינסקאַ מיט איהר אַנסאַמבל שפּילען „מאַדאַם איקס" ביז דאָנערשטאָג, און יעדער, וועלכער האָט נאָך נישט געזעהן די פאָרשטעלונג מיט אידאַ קאַמינסקאַ, טאָר נישט אַדורכלאָזען די זעלטענע געלעגענהייט.

קאָלאָסאַלער ערפאָלג פון פּסחיקע בורשטיין אין „גאַסען-זינגער" אין טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי"

דער אַמעריקאַנער סטאַר, פּסח'קע בורשטיין, וועלכער גאַסטראָלירט אין טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי" אין דער שטאַרק אויסגעצייכענטער אָפּערעטע „דער גאַסען-זינגער" געהט מיט'ן גרעסטען ערפאָלג. טאָג-טעגליך איז דאָס טעאַטער איבערפולט פון אַ ריזיגען עולם, וועלכער נעמט אויף דעם בעליבטען גאַסט אונזערן מיט שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען און רוישענדע אָוואַציעס.

בורשטיין איז פּמעט דער איינציגער אַקטיאָר אויף דער יודישער אָפּערעטע - בימנע, וואָס זינגט, טאַנצט, פּייפט און ברענט אַ וועלט, און דער עולם נעמט איהם אויף מיט גרויס בעגייסטערונג.

אויפטריט פון בעריהמטען כאָר-דאַנאַ אין העלענאָוו

דער אין לאָדז גוט בעקאַנטער כאָר-דאַנאַ, וועלכער איז לעצטענס צוריקגעקומען פון אַ ערפאָלגרייכען טורנע אין רוסלאַנד, וועט הײַנטיגען שבת, דעם 1 אויגוסט אויפטרעטען מיט אַ איינציגען קאָנצערט אין פּאַרק העלענאָוו מיט אַ אויסערגעוועהנליך רייכען פּראָגראַם.

אין קאָנצערט אַלס סאָליסטען נעמען אויך אַנטייל דיבעריהמטע מיעטשיסלאַוו פאַג און אַראַם וויסאָצקי.

הײַנט און פאָלגענדע טעג!
„סקאַנדאַלען פון מיליאָנערען"

CLARK GABLE, CONSTANCE BENNET

אין די הויפט-ראָלען:

„Śluby Ułańskie" (2

אין די הויפט-ראָלען: Mankiewiczówna, Walter, Brodniewicz

רעוואָלוציאָנס-נידריגע פּרייזען! באַלקאָן 54 גר. | 1.09 זל. | פּאַרטער 85 גר.

קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

לעטשניצע
פאַר ווענערישע קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-78
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
ווענעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אוּ"ין
די פערהיטונגס-סטאַנציע
איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער ווארטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

ענטשולדיגונג

דערמיט ענטשולדיג איך זיך פאַר ה' ל. פראַשקער, אַדמיניסטראַטאָר פון הויז זשידאָווסקאַ 8 פאַר די בעליידיגענדע אויסדרוקען, און איך פערזיכער, אַז אַזעלכעס וועט שוין מעהר נישט פאָרקומען.

מיט אַכטונג
איטשע ווייקסעלפיש

אַ טיכטיגער
פערקויפער
בעקאַנט אין דער פאַרבען- און כעמיקאַליען-בראַנזשע מיט געהעריגע רעפערענצען, ווערט זאָפאָרט געברויכט. אָפערטען אין אַדמיניסטראַציע אונטער „Farby".

דאָס עלעקטראָטעכנישע ביוראָ
„Siła i Swiatło"
פון וו. הרוקאָווסקי.
פּאַלודניאָווע 23, טעל. 139-32
נעמט אָן אינסטאַלאַציעס פון ליכט און קראַפט ווי אויך סיגנאַליזאַציעס. קויפט גענוצטע מאָטאָרען און פערקויפט אַלע אַרט מאָטאָרען און דינאַמאָ-מאַשינען צו ביליגע פּרייזען.
ספּעציעלע ווערקשטעל פון מאָטאָרען-רעפּעראַטור / שנעל, פּינקטליך און רעעל.

CUKIERNIA
„ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
טעלעפאָנען
אויסגעצייכענטע לאָדעס
צוזאַמען מיט סאָרטאָוואַסער און וואַפּלען
אַ פּאָרציע 35 גר.
יאַרסקע אוועגדברוליטען
פון 4 נעגנ. צו 1 זל.

וויכטיג פאַר אַלע!
דרוקעריי
בראַמבערג
8 - לאָדז - 8
צעגעלניאַנאַ
טעלעפאָן 255-09.
טריקאָטאַזש-פּורים, טריקאָ-עטיקעטען
שטרימפּ-פאַבריק-שטעמפּעל באַנדעראָלען
וועבערייען, פערשידענע עטיקעטען און מוסטער
קאָנפעקציאָנערען-מוסטער-עטיקעטען
שניידער-מייסטער מאָס-ביכער
בעקער-מייסטער ברויט-צעטלען
גריסבריוו, קאָנווערטען, רעכנונגען ווי אויך חתונה-קאַרטען צו ביליגע פּרייזען.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפּפעהלט
סאָדעוואַסער און לעמאָנאַד
וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג.

מאָדערנע שילדען און בוכשטאַבען
לויט פּלענער
נאָך די נייע פּראָיעקטען —
פיהרט אויס שנעל און אַמביליגסטען
די בעוואוסטע פירמע
FUCHS
50 PIŁSUDSKIEGO 50
געג. פון 1896

קריינע אַנאַנסען
1 זלאָטי אַנאַנאַנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

N. Singer
Zachodnia 36, tel. 229-90
Rutynowany
Buchalter-Bilansista
prowadzi księgi handlowe wszystk systemów z gwarancją za uznanie. Organizuje, Rewiduje, Bilansuje.

הילף און רפואה פאַר בורך-קראַנקע

רופּטורען) אויף צווינקעל, נופּעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאַר פערהרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פלייצעס און שמערצהאַפטע פלאַט-פיס. דאָס ליידען איז נישט צו פערנאַכלעסיגען, ווייל די פאָלגען זענען פאַר'ן לעבען ביטער און געפעהרליך. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע גומי-הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל-אַפּאַראַטען און גאָרסעטען געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאַט-פיס. פאַר אַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פיס (סאָלאַן-אַרבייט).

ביים אַראָפּלאָזען זיך פון מאַגען, קישקעס, נעבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד
דער אַמת'ער בעריהמטער איז גאַנץ פוילען פון אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען אנערקענט

ספּעציאַליסט
Ortoped
NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 ביי טאָג און 3 ביז 7 אָוונט
אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23
פּערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

מעכאַנישע שלאָסעריי און שווייסעריי
E. MOTYL
ŁODŹ, POMORSKA 37
tel. 248-06
נעמט אָן גרינדליכע רעמאָנטען פון דרוק-מאַשינען, אומאַרבייטונגען פון Boston אויף פּעדאַלען, זעמטליכע רעפּעראַטורען און איינגענע בוי פון מאַשינען פאַר דער פּאַפּיר-בראַנזשע, ווי ביג-מאַשינען, ריק-מאַשינען און אַנדערע.
רעזערוו-טיילען פאַר העפט-מאַשינען Bremer און אַנד. שטענדיג אויף לאַגער.

פערשידענעס
מ'קען אויסלערנען אַ יונגעל אויף טריקאָטאַזש - ראַנדמאַשינען, אונבעדינגט בעצאָהלען פאַר'ן לערנען. צו ערפאַהרען 11. ליסטאָפּאַדאַ 43, אין דער טריקאָטאַזש-פאַבריק.

פרייע פּאָסטענס
ס'ווערט געברויכט אַ לערן-יונגעל צו סוויטערס מיט בעלוינונג ביי ד. קויפמאַן, פּילסודסקיעגאָ 39.

ס'ווערט געזוכט אַ שיק-יונגעל. פּילסודסקיעגאָ 22, רעכטע אָפיצינע, 2. שטאָק, וו. 35.

Fryzjer męski potrzebny od zaraz do zakładu fryzjerskiego Sienkiewicza 91. Frenkiel:

לאָקאַלען
זאָפאָרט צו פערמיטען 3 גרויסע קעלערס, געאייגנעט אויף אונגערקעס אָדער הערינג, ס'קען זיך געפינען ביז 300 פעסער. אויך צו פערמיטען אַ פראָנטאָווע געוועלב און אַ גרויסער לאָקאַל אויף אַ פּראַאיין אָדער אַ קביץ. צו ערפאַהרען 11. ליסטאָפּאַדאַ 43, ביים ווירט.

אויספערקויף פון זומער-טריקאָ-ווּעש פערשידענע קיפער-העמדער גרויסע און קליינע ווי אויך אַנדערע זומער-אַרטיקלען ביי ליפּקע, נאָוואָמיעיסקאַ 21.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 11-9 און פון 8-6 אָוונט.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאַמאָק" רוג זגערזשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29 און פון 4—10 אָוונד אויף נאַרוטאָוויטשאַ 13. —::— צוגענגליכע פּרייזען פאַר אַרבייטסלאָזע - הנחה.

דאָס ביליגסטע יודישע אָפּטיק-געשעפט

„OPTICUM"
28 פּיעטריקאָווער 28
בעזיצט אויף לאַגער אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בינאָקלען, אַלערליי צילינדער-גלעזער, קאָנבינירטע גלעזער, טערמאָמעטער אַלעס צו די ביליגסטע פּרייזען.
ס'ווערען אויך אויסגעפיהרט רעצעפּטען, רעפּעראַטורען פּינקטליך און רעעל. — געדענקט די ערען עס ווערען אָנגענומען אַלע אַרט רעצעפּטען פון די ה"ה דאָקטוירים.

לאָדזער יוד. לאַקאַטאָרען און סובלאַקאַטאָרען-פאַריין
אויף פּיעטריקאָווער 31, וו. 22
טעלעפאָן 264-38.

דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אָוונט. ס'ווערען געשריבען ביטוס, ערטיילט עצות, אויסגעגלייכט סכסוכים און געפיהרט כל'ערליי דירות און עקסמיסיע-פּראָצעסען.

לעטשניצע
פאַר וועבעריש-קראַנקע
מענער - שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי-דאָקטער פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
אַ בעראַטונג 3 זל.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21